

Lietuvių dalis pasaulio mokslo ir kultūros židiniuose

VYSK. V. BRIZGYS

Kurie turėjome progos vienu ar kitu tikslu pabūti pasaulio didžiojoje bibliotekoje, nemalonai jose pasigedome lietuviškų leidinių. Beveik niekur tenai negali rasti Lietuvos skyriaus, o ir kokiam nors kitame vargiai ką bepamatysi iš laikų prieš Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą, taipgi labai mažai ką iš Lietuvos nepriklausomybės laikų: nei knygų, nei periodikos, nei laikraščių. Šiuo atžvilgiu mus labai toli yra pralenkę ne tik didesnės tautos, atgavusios laisvę kartu su Lietuva (pvz. Čekoslovakų skyrius Washington, D.C. Kongreso bibliotekoje), bet net mūsų kaimynai latviai ir estai (antai, Vatikano bibliotekoje Latvijos skyriuje gali rasti vieną-kitą bereikšmę ir lietuvišką knygą, bet nėra Lietuvos skyriaus). Nėra prasmės dabar svarstyti, kas turėjo tai padaryti ir kodėl nepadarė. Verčiau pagalvoti, kaip dabar galėtume nors dalinai išpirkti tą mūsų tautos vardui ir pasaulio kultūrai neatliktą pareigą.

Laisvojo pasaulio lietuviai kol kas savo tarpe nebūtinai susiklausė. Galima sakyti, kad pavyzdinčiai stengiamės savo tautybę ir savos kultūros elementus perduoti jaunajai kartai. Ir mūsų svetur augas ar svetur jau ir gimęs jaunimas palyginti dar nedaug yra nukentėjęs nuo oportunizmo pigaus šūkio, raginančio nusikreipti nuo praeities tradicijų.

Tačiau lietuviai ir dabar per mažai stengiamės su savo kultūra pasirodyti už savos lietuviškos šeimos sienų. Net stambūs mūsų kultūriniai įvykiai, kaip tai vis yra, skiriami tik sau patiems. Šią beveik apsamanojusią izoliaciją sieną pastarojuoju laiku peržengė vienas kitas rašytojas, menininkas. Tačiau tai tik mažas krislas iš to, kiek mes turime ir priviltume kitiems parodyti ir su kiais pasidalinti. Čia yra kaltas, nors dalinai, mūsų paveldėtas kai miečio kuklumas ir uždurumas. Bet reikia pakaltinti ir mūsų inteligentus platesnio akiračio stoka. Daugelis mūsų esame per stipriai nusiteikę ta prasme, tarsi žemėje gyventume tik mes — lietu-

viai, lyg aplink mus nebūtų ir kitų žmonių, o jei ir būtų, tai mum su jais nebėra reikalo turėti ko nors bendro. Kad lietuvių vaikiai lankydami universitetus ir kitokias mokyklas randa ten visokių leidinių, tik ne lietuviškų, tai mums dėl to nei šilta, nei šalta. O jeigu kuris universitetas ar biblioteka nori turėti lietuviškų leidinių, tai tegul patys kur nors pasiteirauja, tegul ieškosi ir klausinėja, ar negalima tokių kur nors surasti. Tik dėl šitokių mūsų nuolatinių kitataučių net inteligentų ta pa randama tiek maža, kurie k nors žinotų apie Lietuvos seną ir turtingą istoriją, apie vieną iš seniausių gyvų pasaulyje kalbų — mūsų kalbą.

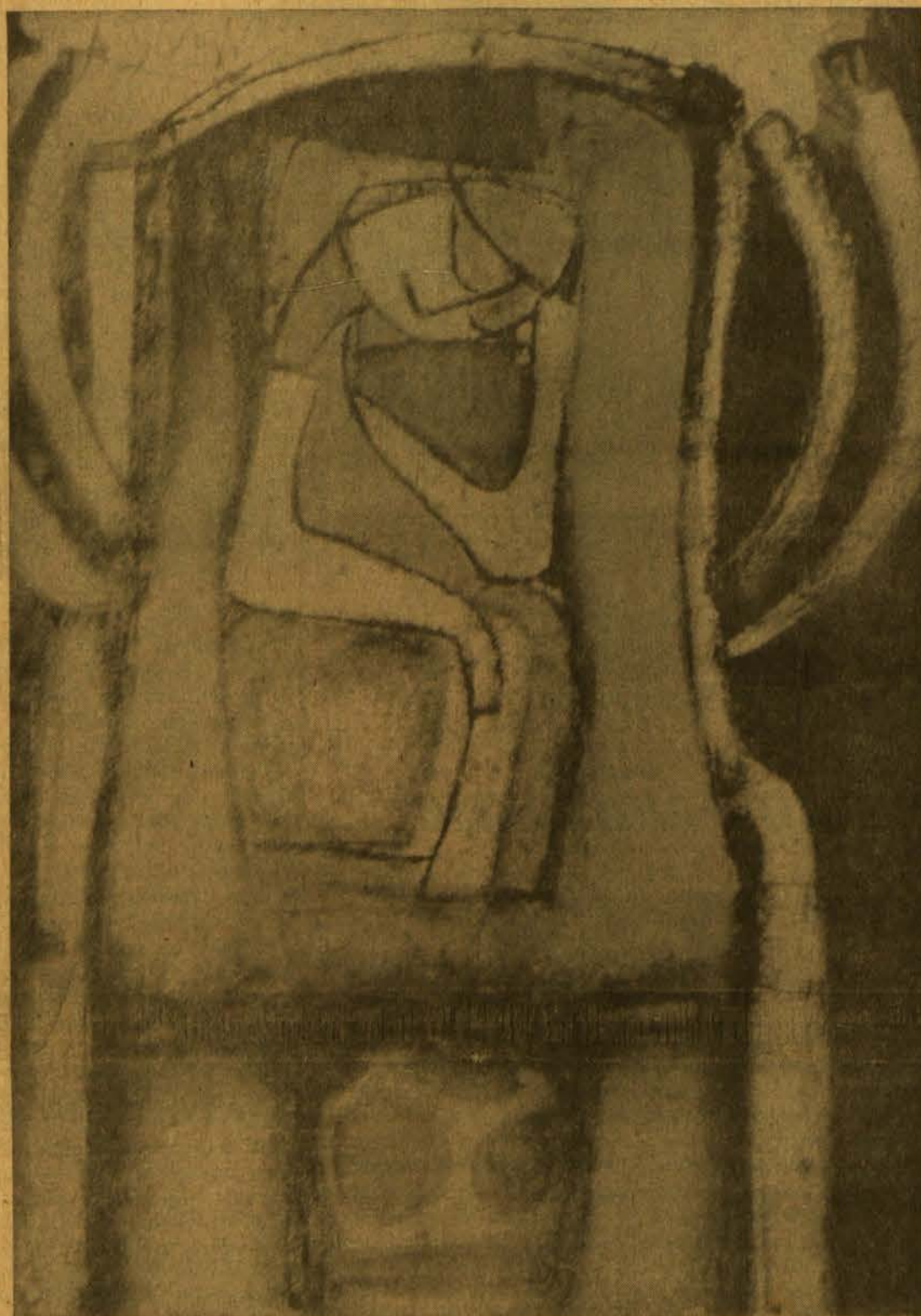
Lietuviai laisvajame pasaulyje turime Kultūros fondą, auga Lietuvių fondas, prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės yra Švietimo taryba. Reikia tik planingai ir dinamiškai pastangų mūsų kultūros lobius surinkti į tokias vietas, kur jie būtų prieinami kiekvienam lietuviui ir nelietuviui, kas tik jais besidomėtų. Reikia, kad, mirus kuriam nors šviežuliui, jo turėtas lietuviškas knygynas nebūtų parduotas senų popierių supirkinėtojų, kad nebūtų jis paprasčiausiai sudegintas. Ogi taip jau yra atsitikę ne vienu atveju.

Laisvame pasaulyje pas lietuvių dar yra leidinių, pasirodžiusių prieš Lietuvos nepriklausomybės atgavimą. Būtų galima surinkti ir ne po vieną egzempliorių beveik visų nepriklausomybės laikotarpio leidinių. Iš niekam neprieinamų privačių lentynų jų nors gera dalis turėtų būti nukelta į pasaulio žymesniausias bibliotekas. Pirmoje eilėje ir ten, kur daugiau studijuoja lietuvių kilmės jaunimo. Nebūtų, atrodo, nei per drusus, nei per sunkus užsimojimas praturtinti visas žymesnes pasaulio bibliotekas bent jau pokariniiais laisvojo pasaulio lietuvių leidiniais. Planingai veikiant, būtų galima surasti tokias vietas, kurių vienos net primokės už tokią dovaną, kitur dėkingai priims, kitur gal reikės mums patiem pasirūpinti lietuviško skyriaus įrengimu. Ir šio paskutinio atvejo nėra ko išsigąsti. Man atrodo, kad prie PLB švietimo tarybos turėtų būti komisija ar kitokio vardo kolektyvas grynai šiam reikalui realizuoti: sudaryti bibliotekų sąrašą, rinkti lietuviškus leidinius, lėšas ir tuos leidinius planingai skirstyti po pasaulio bibliotekas. Nelaukiant, kada tokia komisija atsirastų prie PLB, ne pro šalį būtų tuoj pat atskirų kraštų ir net atskirų miestų komisijos lietuviškais leidiniais aprūpinti savo gyvenamo krašto ar savo miesto universitetų ir kitas bibliotekas. Tokių pastangų konkretus pavyzdys gali būti kad ir Sao Paulo, Brazilijoje, "Nossa Senhora Medianeira" universitete pradėta iniciatyva. Ten jaunas latvis jėzuitas T. Stanislovas Ladušans, Filosofijos fakulteto

Šiame numery

- Vaidziantas apie lietuviškąjį tinginį.
- Lietuvių dalis pasaulio mokslo ir kultūros židiniuose.
- Apie poeto Vytauto Mačernio tėviškę ir giminę.
- Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane: prof. dr. T. Remelkis, prof. dr. Br. Vaskelis, dr. Vyt. Klemas.
- Dėmės šviesioje Vaidziantas kūryboje.
- Nespaudęs norago, nekasi pyrago.
- Kaip okupuotos Lietuvos spauda minėjo Vaidziantą šimtąjį gimtadienį.
- Kaip Ovirka mokė Sruoga ir Putina paklusti okupantams.
- Europos operas lankant (Berlynas).
- Nauji leidiniai.
- Akademikės prosvaitės.

(Nukelti į 2 psl.)

Alfonso Dargis (iš parodos spalio 18 d. — lapkričio 7 d. "Atelier 164" patalpose 164 Clinton Ave., S., Rochester, N. Y.) Kompozicija Nr. 209 (aliejus, 1969 m.).

Apie poeto Vytauto Mačernio tėviškę ir giminę

JONAS ERVYDAS

Poetas Vytautas Mačernis gimė, augo ir brendė toli nuo didesnių centrų, Zemaitijos gilumose, netoli Zemaičių Kalvarijos, Šarnelės kaime, stambaus ūkininko šeimoje. Iš viso augo 6 broliu ir viena sesuo.

Būsimasis poetas mokėsi Sedos progimnazijoje ir Telšių gimnazijoje. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete ir Vilniaus universitete iki jo uždarymo vokiečių okupacijos metais. Grįžęs į tėviškę, čia išgyveno iki 1944 m.

rudens, iki savo mirties. Namuose nesėdėjo be darbo, bet intensyviai rašė. Vytautui ir jo žmonai Zemeiškai, kur buvo reikalinga rankų ir raumenų talka.

Iš Zemaičių Kalvarijos iki Mačernio sodybos yra apie 5-6 kilometrai. Sodyba prie mažo kaimo keliuko.

Gimtosios sodybos statyba priimena žilos senovės laikais. Gyvenamasis namas erdvus, pastaty-

tas iš nutašytų rastų, šiaudais dengtas su žirgeliais ir liekais, durys ir langai papuošti įvairiais ornamentais.

Kiemas apaugęs, apkerpėjęs ir pakrypus kryžius. Apie jį dar tebežaliuoja keletas rožių, jazminų ir alyvų krūmai. Toliau padrikai išsimele keletas ąžuolų ir viena kita liepa. Sode tik vaismedžių likučiai. Tarp tvartų ir klėties tyvuliuoja tvenkinys, apso dintas eglėmis, kurios saugo sėdintį namą. (Nukelta į 5 pusl.)

Vienas iš tų Zemaitijos kaimelių, kuriuose ilgiau ir prieš 25 metus žuvusio poeto Vytauto Mačernio palaikai. Memo-riuminis poeto "Vizijų" pastatymas šandien (spalio 18 d.) 8 val. vak. Jėzuitų centre, Chicagoje.

Kertinė Parastė

VAIZGANTAS APIE LIETUVIŠKĄJĮ TINGINĮ

Mūsų literatūros klasiko kan. Juozo Tumo - Vaižganto šimtąjį gimtadienį minėdami, spausdiname ištrauką vieno Vaižganto straipsnio, rašyto 1925 metais. Jame, kaip matysime, nepasėnė ne tik spalvingasis rašytojo publi- cistinės plunksnos kibirkščiavi- mas, bet ir pati rašto tema ir rūpestis tuo, kuo dalinai dar ir šiandien mes gana lėtai atsikra- tome.

Red.

Daug ko mes iš senųjų kar- tų esame paveldėję, drauge su kūnu — ir dvasios tingumą. Tik jei mūsų tėvai ima bent namų ruošoje ir liubojoje nebevaduo- tis tinginių*, juoba jaunuomenė nebegali juo vaduotis bet ko- kiuose savo žingsniuose. Ypač šiais laikais, kada eina prie to- kio darbo sutvarkymo, kad ne- bežūtų veltui nė vienas pajudė- jimas, nė vienas rankų moste- lėjimas. Pramonėje tėra vienas obalsis: greičiau, greičiau! dau- giau, daugiau! Dirba rungčio- mis; tai tas laimėja, kas dau- giau ir geriau padirba.

Patarimas: festina lente — skubėk palengva, visai nereiš- kia mūsų: dirbk atsileidęs ir tiek, kiek tam kartui tėra rei- kalinga. Festina lente — ne- reiškia daryk, tinginiuodamas, tik — dirbk, neatsileisdamas, nors ir palengva; sistemingai daugiau padirbsi, kad ir negrei- tuoju.

Ejo Kiškis ilgakiškis sykį su Ežiu lenktynių. Liukot liukot Kiškis po sieksnį vienu šuoliu, ir nebeliko bematyti Ežio. Kol jis atropos atpuškęs, galiu pa- miegoti ir tai pirmas nubėgsiu. Sakė Kiškis, prigulė paežyje ir užmigo. O Ežys ruseno ruseno, ir pirmas atbėgo į vietą, Kiš- kiui dar nepakirus.

Tinginis — mūsų sielos vi- joklis; apipina visus mūsų keti- nimus ir nebeleidžia jų reali- zuoti; liepia vis rytdienai atidė- lioti, kol visai nepereina noras. Morgen, morgen, nur nicht heute, sprechen immer faule Leute.

Moksle, kaip ir pramonėje, eina tokių pat rungtynių, tik daug garbingesnių, nes ne vie- nu pačią naudai.

Ar mes galime išlaikyti tas rungtynes? Ir labai galime, tik nedingėkime. Mes, lietuviai, moksle esame tiesiog universa- lai. Visa ko pramokstame be galo lengvai, tik ir be galo sek- liai.

Kalbų mums pramokti — dy- kas galas. Mūsų kalbos organą yra padariusi harmoninga ir skambi lietuvių kalba. Dykas mums galas ištarti sunkiausius svetimus garsus. Mūsų kalba- mosios stygos muzikalės; jų ne- varžo joki garsų švągdėjimai, gargaliavimai, ankštumai. Mes giriri, laukų šaukėjai, daininin- kų tauta. Atmintį mes turime gyva, sujamią ir laikiančią su- imtuosius dalykus. Ir vis dėlto mes kalbų nemokame. Rusiš- kai, gudiškai, lenkiškai, vokiš- kai, latviškai ar dar kitaip tie

mūsų temoka, kuriems tos kal- bos drauge su jų gyvenamosios vietos kvapu ir dvasia įsiskver- bė savaime. Ir jos įsiskverbia lengvai, pasidaro lyg gimtinės. Bet kad mus tyčia mokina, tai jos mums nebesiseka, — mes kalbų mokyklose nepramoksta- me.

Ag gerai būtų, pramokus. An- tai, kokių tolumoje matosi lite- ratūrą! Tik gerk, kaip saldaus pieno. Antai, vis dažniau ten- ka santykiuoti su svetimtaučiais. Ag gera būtų, kad galėtumei žmogus su jais susiprasti. Be kalbos — kvailas esi, kad ir pū- rą žinių turėtumei ir būtumei gudrus, kaip pats Saliamonas. Tik įnik gi tu į vieną ar į ki- tą kalbą, kad — tinginys...

Nepaslenkame, drabnumas mus ima, lyg palūtyje. Geriau prie lango išties valandą pra- stovėti. Geriau be tikslo pratur- sinėti. Geriau tuščiai prakom- binuoti, kaip aš gerčiau, kad galėčiau, kad garnio kaklą tu- rėčiau, arba, kaip žingsniuodau, kad tokius ilgus staibus turė- čiau, kaip garnio.

Turime matematiką, istori- ninką, archeologą, etnografą, mediką, agronomą, girininką, turime inžinierių. Tik neturi- me — profesorių. Kodėl? At- menu savo mokslo realinėje mokykloje, dar tebeviešpatau- jant moksle pozityvizmui. Ta- da viršijo gamtos mokslai. Bo- tanika, zoologija, mineralogija, anatomija, fizika, chemija, me- chanika skaitėsi ne tik svarbiai- siais dalykais, bet kuone evan- gelija (pozityvizmo). Ir mes juos mėgome. Tik kur? Tai ir buvo klausimas, kai teko išsi- rinkti specialybę. Nė vienas mū- sų nebuvo ypačiai pamilęs bet kurį mokslą, nes — tingėjome į vieną įnikti. Tesimokėme, quantum satis pažymiui. At- geriau mesiu burtą: kuris moks- las savaime man pateks, to bū- siu geras mokslininkas: geras girininkas, geras agronomas, geras kalbininkas, technologas, teisininkas. Pagaliau — net ge- ras "rabinas".

Ir galėjome būti kai-ko geri. Tik ar tapome? Mokslai, kaip ir anos kalbos, gėrėsi į mus, kaip vanduo susigeria į pentis. Tiek ir teturime, kiek įsigėrė. Patys nepaslinkome tapti gilintojais, idant taptume profesoriais. O būtume tapę, nesakyk man, bent kas dešimtas einas aukštą- jį specialų mokslą.

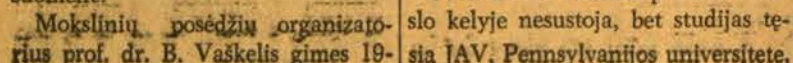
Kalbėk sau sveikas, tai padarė mūsų neturtas. Atima jis laiko, kai reikia mokytis ir drauge už- darbauti pragyvenimui. Vis dėlto ir šiuo atveju, kad negaiš- tume laiko, kad išnaudotume kiekvieną valandėlę, trisdešimt trys ir trečdalis nuosimčio, kie- tai "moksliška" imant, galėtu- me daugiau laimėti žinių, kal- bų ir literatūros. Darbas dar- bu, gaistas gaistu.

Argi neatmeni, kaip tau ras- davosi laiko, jei ne dieną, tai naktį, kai i tavo imdavo kas nors savaime sunktis: rašyto- jas savo talentu, kuriam nėra pajėgų atsilaukyti? Liepė tau paskaityti bent vieną jo veika- lą, o tu emėsi — paskaitoti ke- (Nukelta į 2 psl.)

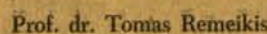
* Aukštaičiai tuo vienu žodžiu vadina tinginį žmogų ir jo tingi- numą.

Prof. dr. Tomas Remeikis

Prof. dr. Bronius Vaškelis

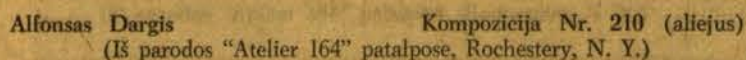
This is a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The left edge shows the binding of the book.

Prof. dr. T. Remeikį sutiksime Mokslo ir kūrybos simpoziume, Chicagoje, Padėkos dienos savaitgalyje. Gi lietuvių visuomenė, reikia manyti, parodys reikiamą dėmesį šiam suvažiavimui.

Prof. dr. B. Vaškeļis pradēto mokslo skolēnu nestuoja, bet studijas tesia IAV, Pennsilvanijas universitate.

Prof. dr. B. Vaškeļis pradēto mokslo skolēnu nestuoja, bet studijas tesia IAV, Pennsilvanijas universitate.

***Lietuvių dalis
pasaulio mokslo ir
kultūros židiniuose***

Prof. dr. B. Vaskelis gražiai reis-
kėsi ir lietuviškame gyvenime, va-
doavdamas Toronto jūrų skautų
laivui, Kanados liet. studentų sa-
jungai, Liet. skautų s-gos jūrų
skautų skyriui bei dirbadamas PL
B valdyboje. Lengvai valdo plunks-
ną ir įsą eilę straipsnių yra para-
šęs i Russian Review. Teviškęs Zi-

Prof. dr. B. Vaškeļo organizācijai moksliniskā posmāziņā plašāka pīnties, īdomūs ir jū eīgos pasīklausyti turēsime progos Mokslo kūrybos: simpozīumu, metu, lapkrīšio mēn. 28 d. Jaunimo centre ī Midway House vīesburīje.

(Nukelta ī 6 nsl.)

Kertinē paraštē

Lygiai darosi su knygų skaitymu. Nusipirkau ar kas man dovanojo knyga. Aš jos įdomauju. Žinau, kad tai gera. Ne tik gera, bet tiesiog chef d'oeuvre'as. Ir vis dėlto neskaityu. Pažinau patriotą lietuvių, knygelių platintoją, jų slėpėją, kurs nebuvo prisiveręs pats bent vieną paskaityti. Išistas bibliotekas susidarome skaityti ir mokyti, o jos taip ir stovi, išistas

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., kv. 1-4, vakare 7-9,
antr., penkt. 1-5, treč. ir ketv. tik
sundartus.

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirmadi., ketv., 5-8 val.,
antradi. ir penkt. 1-4 val.
Valandos pagal susitarima

Remkite "Drauga"

3107 West 71st Street
Val: 2 lkd 4 v. p. ir 7 lkd 8 v. v.
Trod. ir šestad. pagal ausitarima

Ofiso tel. 767-2141 Namu 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Val: pirmad. antrad. penktad. 1-4
ir 6-8 v. v. ketvirtad. 6-8 v. v. vakaro.

sanitarus.

Nespaudęs norago, nekąsi pyrago

PR. VISVYDAS

Skaitydamas "Metmenu" žurnale Nr. 17 Vyt. Kavolio straipsnį "Prisikėlimo ir revoliucijos metaforos", nejučiom prisimniau Voltaire satyrinį veikalą "Candide". Mūsų sociologo balise, rodos, išgirdau ano nenuolaidaus optimisto dr. Panglosso samprotavimą: "Žmogus buvo patalpintas rojuje ut operaretur eum, jį puošti ir prižiūrėti; tuo įrodoma, kad žmogus negimė dykinėjimui". Kavolio žmogus irgi yra patalpintas industrinėje civilizacijoje. Jam dykinėti, anot Vaižganto, tenkintis žaliabarščiais, nevalia. Žmogus turi būti kupinas revoliucinės dinamikos. Priklausydamas kolektyvui, jis turi kurti naujas visuomenines struktūras. Jis turi dalyvauti, angažotis, rūpintis, gaivinti, keisti ir tikėti revoliucija: Taip apytikriai samprotauja Kavolis.

Esu tikras, Candide į tai, kaip ir Panglossui, lakoniškai atsakytų: "Cela est bien dit, mais il faut cultiver notre jardin" (Gerai pasakytą, bet reikia dirbti savo daržą).

Niekas nedrįstų neigti nuolatinės kovos su nepriekštingumu, nusikaltimais ir nuobodu reikalingumo. Gal tas volteriškas "darbas darže" ir netinka šių laikų technologijai bei dvasinei situacijai, maitinamai laikraščiu, žurnalu ir TV. Išminties? Vis dėlto, mano manymu, kasdieniškas norago spaudimas, atidėjimas pareigai, neša daugiau naudos, negu įmantriausios socialinių teorijų spekuliacijos, negu barikados, statomos dėl kiekvieno mažmožio. Tobulindami tai, kas normalia veikla įmanoma patobulinti, mes prisidedame prie gerovės kėlimo. Ši dėsni suprato Voltaire, todėl ir nesulė žaižaruojančios formulės — užkerėtos Aladino lėmos, kurią rankogaliu patyrus, išsisklaido praeties tradicijos, subyra mitai, dūžta įpročiai ir prietariai.

Vyt. Kavolis tokią stebuklingą Aladino lėmą tariasi jau turįs. Jos vardas yra revoliucija. "Revoliucija yra vienintelė sąvoka, kuri jaudina šiandieninį žmogų", rašo Kavolis. Ji yra nuolatinė, sutirštinta, sudaryta iš gausybės mažesnių revoliucijų. Ji yra prisikėlimas. Tikėjimas. Technologinio pasaulio dievas. "Kiekvienas turi teisę į savo revoliuciją". "Revoliucijas šiandien kelia žemutinės klasės negrai, vidurinės klasės studentai, vienuolės (1 - mano šauktukas), mokytojai ir architektai". O aš galvoju, kad sociologai ir antropologai prie šito sporto labiausiai prisideda. O kaip su kai kuriomis gimnazistėmis, kurios nūdien

(pažvelkime į statistiką) revoliucinio protesto ženklai be santuokos gimdo kūdikius?

II

Savo revoliucinį "Sturm und Drang" Kavolis grindžia dviem įsipareigojimais: "Radikalai pralaužti savojo papročio formą, kai ji pradeda kenkti konkrečiam žmogui" ir formuoti tokias visuomenines struktūras, kurios įgalintų kiekvieną įprasminti savo egzistenciją savo paties charakterį atitinkančiu būdu, bendradarbiaujant su kitais, kitok

Pirmoji šalna ... Nuotr. V. Maželis

kių įprasminimų siekiančiais". Trumpai lietuviškai šnekant jam rūpi doras, tolerantiškas žmogus ir dora, tolerantiška visuomenė.

Kas gi nepritaras tokiai tauriai, nors Kavolio sakiniuose ir miglotai doktrina? Žinoma, originalumui ji nepasijūti. Numetus į šalį visas modernios socialinės semantikos drapanas, galima išžvelgti gera žiupsnį krikščioniškos moralės, sąją humanistinio liberalizmo ir visą glėbį Stuart Hampshire minčių, kurias šis Oxfordo profesorius vaizdžiai ir paprastai išdėstė paskaitoje "Radikalizmui apginti" 1955 m. Kas

gi netrokšta, kad žmogus savo veikla tobulėtų ir šviestų? Bet argi dėl to reikia laužyti kėdes? Kantrybės, ponai! Žmonija buvo ir yra kuriama milijonus metų. Kam gi dabar tokį gražų, angelišką planą griauti nudėvėtos semantikos kuolais: revoliucija, sąmokslas, maištas, radikalumas...

Visų pirma radikalumas, kaip toks, kad ir papuoštas "geros valios" fikcija, yra savotiškas prieštaravimas, kai pabrėžtinai šnekama apie veiklą, kurioje neegzistuoja prievartos priemonės. Radikalioje veikloje mes randame ne tik nuodugnų, bet ir kraštutinišką, griežtą ko nors pašalinimą, nugalėjimą, panaikinimą. Šitos sąvokos aštrumo niekad nepaslopėsi. Dar ir šiandien neišdyla sąmonėje niūrus mitingas, kur agitatorė šmitaitė apsiptojusi gynė lietuvių (moterų, vaikų, senelių) tremimą: "Anitarybinį elementą reikia radikaliai sušaknimis išrauti iš mūsų tarpo". Gyvenimo praktika rodo ir istorija puikiai pamoko, kad bet koks socialinis radikalumas ilgainiui virsta fanatizmu ir atneša žmonijai smurtą, persekiojimą ir net mirtį. Pasiduoti prievartos pagundai yra lengva, kai žinai, kad "valia jėgai" yra tavo pusėje. Kiekvienas sociologas turėtų suprasti žmogaus prigimties silpnynes ir taip lengvai nesisivai dyti su "geros valios radikalumais".

Imkime dabar tą užkerėtą žodį "revoliucija", kurį Kavolis kiekviename puslapyje mini dešimt - dvyliką kartų. Mano sąmonėje jis sukelia tas pačias aliuzijų bangas, kaip "pogromas", "egzekucija", "masiškas kerštas" ir pan. Kavolis bando savąją revoliucijos sampratą atpalaiduoti nuo bet kokio smurto. Jis ją papuošia riteriško kilnumo aureole. Jam ji yra Molotovo kokteilis chrizantemų puokštėje, kurią neša pažangus, jaunas industrinės epochos žmogus. Ar ne dingteli akyse Bloko poema "Dvylika"?

Šiaip ar taip, revoliucijos liepsnų gūsmo nepaslėps. "Revizionizmas" vienytis - jūs neturite ko prarasti, kaip tik savo ortodoksus, neiškętes sušunka sociologas. Yla išlenda iš maišo. Gal tai stilistinė priemonė? Bet juk panašiu revoliuciniu šūkiu, kad ir kaip sukirptu, buvo naikinama milijon žmonių, ardamos tradicijos, atseit, "kuriamas" naujas pasaulis. Kiekvienas, sveikai protaujantis žmogus žino, kad ortodoksų, buržujų, kapitalistų (ku

rių grupei priskaitau ir save, nes turiu automobilį ir tuziną šėrų) atsikratymu geresnio pasaulio nesukursi. Panašus atsikratymo ciklas, kruvinu bankrotu pasibaigęs po antrojo pasaulinio karo, dar neišdilo mūsų sąmonėje.

III

Pabrėždamas, jog reikia bendradarbiauti su kitais, kitokių įprasminimų siekiančiais, Kavolis rūstina ant Chicagos mero Daley, kam anas neleides "taikiniams" įprasminimų siekėjams kelti riaušes demokratų konvencijos metu. Jeigu mero policininkai būtų bendradarbiavę su maištininkais ir jų gretose šturmavę konvencijos "bastiliją" įprasminimo aspiracijas ir laukė, kad anarchistai su jais bendradarbiautų. Ak, bergždžias laukimas! Tokios pilietinės malonės iš "įprasminimo" ieškančiųjų nelauk. Jie tik savo nagų išmintį gerbia. Riušininkų vadas Jerry Rubin savo užmačias viešai išdėstė atsišaukime, spausdintame, New York City Village Voice: "Atsineškite narkotikus, suklustotus delegatų pažymėjimus, dūmų bombas, kraujo pūslės ir kitokias efektingas išdaigas". Ar visa tai priklauso "geros valios radikalumui"?

Mada šiais laikais šnekėti apie revoliucijas. Tai nėra tik Vyt. Kavolio trimitas. "Revoliuciniame" orkestre dalyvauja šimtai tūkstančių žmonių. Mes juk gyvename masių psichozės patį triukšmingiausiąjį tarpsnį, kurį pranašavo bei analizavo Le Bon, Karl Jaspers, Ortega y Gasset ir kiti minties didžiuonai. Ir J. Aistis "Milfordo elegijose", kalbėdamas apie dabarties kūrybinę stagnaciją, sako: "Visur prasiveržia minia".

Pakliuvęs į gitaristų sambūrių festivalį, į kurį neaiškaus plauko "promoteriai" ir narkotikų platiniojai suvilioja šimtus tūkstančių jaunimo, jei tavęs nesutraiškys kaip skruzdėlės, tikriausiai išgirsi ir tokį gargaliuojantį posmą:

Ziūrėk, kas ten vyksta gatvėse - revoliucija, patekau į revoliuciją.

Aš šokau gatvėse - revoliucija, patekau į revoliuciją. Kad taip dainuoja tam tikra dalis jaunimo, mėgstančio visokių susibūrimus, žygius ir kryžiaus "karus", tvarkoj — nusiiminti ar džiaugtis nėra ko. Jaunimas, pagal seną taisyklę, stengiasi atkreipti suaugusių dėmesį. Savo nuolat besikeičiančiais motyvais jie nori nustebinti. Tai natūralu. Vakar jie dainavo graudžias dainas apie žūstančius kareivius ir į tolį riedančius traukiniu; šiandien jų lyrika sukasi apie namų šeiminių nostalgiją ir (oh boy!) apie revoliuciją.

Honoré Daumier (prancūzas, 1808-1879)

Moliere komedijos tema

PR. DOM. GIRDŽIUS

SVETIMI SKYNYMAI

— Riebiųjų Ketvirtadienį, rodos, Pasišotinai.
Ko tu rūškanas,
Ko susirūpinęs?

— Kad širdis palaidūnė
Panūdo
Į svetimus skynimus.

— Tavo sodnuose vynuogės, rodos, Prinokusios.
Ko tu rūškanas,
Ko susirūpinęs?

— Kad širdis palaidūnė
Panūdo
Į svetimus skynimus.

— Iš po ilgų kešionių tu, rodos, Namą grįžti pas žmoną.
Ko tu rūškanas,
Ko susirūpinęs?

— Kad širdis palaidūnė
Panūdo
Į svetimus skynimus.

COTE DES NEIGES

Tu nežinojai,
Kad tavo išvės
Į Cote des Neiges.

Į svečius nuvykęs
Pas Sventą Lauryną,
Žiūri — tu jau susikūprinęs.
Tau dreba ranka.
Neišlaikai meškerykočio,
Nematai plūdės
A la recherche du temps perdu.

Kai tavo išvės
Į Cote des Neiges,
Paguldytą juodam vežime,
Ant Svento Lauryno krantų
Kiti iš klevų leš sula,
Kitiems auklėlės šaudys
Nusigandusios
Svento Lauryno sėkluose.
Kai tavo išvės, kai tavo išvės
Į Cote des Neiges —

HOSTE

Diena pasispardžiusi
Už Mount Royal nugaish,
Tik tu nemiegi.
Užgniauzęs gyvastį rankose,
Per visą naktį
Lakstai, blaškaisi,
Ieškodamas laivo
Į kūdikių kraštą.
Kai laivą surandi,
Prisūsti uoste valandėlę.
Tau rodos, yra dar laiko.
Kai sirenos sukaukia,
Žiūri — jėsu aušta.
Tau rodos, yra dar laiko,
Dar valandėlę.
Ir sirenoms pritardamas,
Tu sutraiskai gyvastį pavargusį.
Suknaręs
Paskutinį kartą.

Dėmės šviesioje Vaižganto kūryboje

DR. JONAS GRINIUS

Šių 1969 metų rugėjo 20 dieną suėjo šimtas metų, kai Malaišiu kaimė Svedasų parapijoje gimė vienas žymiausių Lietuvos vyrų — kunigas Juozas Tumas Vaižgantas.

Savo monografijos apie Vaižgantą pradžioje J. Ambrazevičius nurodo įvairias kultūros sritis, kuriose per savo gyvenimą pasireiškė tas vyras. Būtent, Vaižgantas yra buvęs politikas, visuomenininkas, kalbėtojas, pamokslininkas, publicistas, redaktorius, etnologas, filologas, literatūros istorikas, kritikas, profesorius, feļjetonistas, beletristas, dramaturgas, vertėjas. Taigi, kaip matom, Tumas Vaižgantas buvo devyндarbis, pasireiškęs nevienodai įvairiose lietuvių kultūros šakose, vie nur dėl pomėgio, kitur dėl reikalo ir pareigos.

Visuomeninė pareiga ir tėvynės meilė

Į šitokį įvairų darbą Tumą dažnai kurstė du svarbūs vidaus balsai — visuomeninė pareiga ir tėvynės Lietuvos meilė. Kad tai jam buvo svarbiausia, apie tai mums yra liudiję pats Vaižgantas rašydamas: "Tapau savosios

lietuviškosios visuomenės tarnas; ne, daugiau — jos vergas, dėl jos metų metais nebemačiau, kaip skaisai saulutė šviečia ir džiugina. Kur tik kas man liepė eiti, ėjau neatsiklausdamas, kas jį įgaliojo man liepti, bet tik visuomenės labui. Ėjau dirbau be atodairios, laiku nesumetęs, ar aš tam kvalifikuotas" (V. Mykolaičio, Lietuvių literatūra, Kaunas 1936, psl. 409).

Į plačią bei įvairią visuomeninę tarnybą Vaižgantą šaukė stipri tėvynės meilė, apie kurią mūsų rašytojas yra išsitaręs šitaip: "Kone nuo pat kūdikio lopšio ir iki pasenusio lazdos aš nieko tiek konkrečiai nemylėjau, deja, nei paties Pono Dievo, prisipažįstu, nors ir be prisipažinimo visiems tai aišku, kiek slieko širdžia tą velėną, po kuria aš, štai, jau septyni dešimt metų landžioju. Man viena tebuvo tikrai skanu ir malonu — čiulpti kad ir nešvarų, bet tik tautinį čiulpinką. Vyžota, lopyta mano Lietuvėlė, bet — mano! Lininiai, arielkiniai, mėšluočiai, dažnai padliecai tie lie tučiai, bet — mano broliai. Lietuvos istorija tedavė mums legendą, o kultūrą paliko mums patiems po pusės tūkstančio metų iniciuotai,

bet ta istorija — mano". (Iš ten pat).

Visuomeninė pareiga, Lietuvos meilė ir kunigo Juozo Tumo asmeniniai talentai padarė tai, kad Vaižgantas buvo vienas žymiųjų vadų lietuvių tautiniame atgimime spaudos draudimo laikotarpiu. Tarp penkių didžiųjų ano mato vyrų — Basanavičiaus, Kudirkos, Maironio, Jakšto, Vaižganto, — šis buvo vienas tu, kuris nustatinėjo viešąją kryptį lietuvių galvosenai ir veiksenai anais tamsiais metais, nes jo redaguoti laikraščiai — "Tėvynės Sargas" ir "Žinyčia" — turėjo krikščioniškai Lietuvai nemažesnės reikšmės negu "Aušra" ir "Varpas" liberališkai. Tačiau ši tarnyba Lietuvai spausdintu žodžiu Tumą-Vaižgantą mažai kuo išskirtų iš kitų mūsų patriotų, jei ji būtų pasilikusi daugiau ar mažiau visuomeninių abstrakčių sferoje. Vaižganto gyvenime tėvynės meilė dažniausiai buvo konkreti — ne tik atsidavimas lietuviškiems reikalams, bet pagalba konkrečiam lietuviui žmogui, kartais net jo kaprizingoms fantazijoms, jei tik šios turėjo gerų gražių intencijų. Šituo atžvilgiu gerai charakterizuoja Tumą poeto P. Vaičiūno sutuoktuvės, apie ku

rias pernai "Kultūros Baruose" (oku puotoj Lie tuvoj) papasakojo T. Vaičiūnienė.

Būtent, kaip vienas žymiausių saulės dainių lietuvių lyrikų, Petras Vaičiūnas, isimylėjęs Tetą Dragūnaitę ir pasiryžęs ją vesti, panoros susituokti per patį saulės tekėjimą. Tai būtų taip simboliška jo kūrybai ir naujam gyvenimui šeimoi! Abejodamas, ar kuris kitas kunigas sutiktų prisiderinti prie šitokių estetiškų jaunoo norų, P. Vaičiūnas kreipėsi į kunigą Tumą. Šis suprato jaunoo poeto ir jo sužadėtinės simboliškai estetinius motyvus — jų moterystės priesaiką priėmė ir ją palaikė anksiti rytą, saulei tekant. — Tai beveik juokinga smulkmena, bet žmoniškai ir graži, nes liudija iki kokio laipsnio nueidavo Tumo-Vaižganto konkreti pagalba savo tautiečiams net tada, kai ji neatrodė būtina.

Suprantama, kad šitoks kun. Tumo paslaugumas, palydimas jo šypsno ir gero žodžio, nupelnė rašytojui daug draugų bei gerbėjų, kurių jis turėjo net socialistų tarpe. Ypač mėgstamas ir populiarus jis buvo tarp dailininkų ir rašytojų, kurie į Vaižgantą kūrybą žiūrėjo, neretai išeidami iš Tumo asmeninių savybių, iš malonių išpūdžių, patirtų su juo santykiaujant, ir dėl to kartais per mažai teatsižvelgdami į rašytojo duotus faktus kūrinuose.

Vaižganto asmens atšovaistė jo kūryboj

Tumo patriotizmas, jo paslaugumas, guvu-

mas, optimizmas, man atrodo, daugiau reikė negu jo raštų duomenys, kai vienas mūsų kritikų, senas kunigo Tumo gerbėjas, V. Mykolaitis-Putinas 1929 metais, t. y. sukaikus Vaižgantui 60 metų, visą jo kūrybą viešai paskelbė šviesiąją kūrybą. Jis tada rašė:

"Pavartykime Vaižgantą raštus ir tuoj pamatysime, kad jis, kaip beletristas, ypatingai mėgsta vaizduoti gyvenimą iš teigiamos, šviesios pusės: dorus šviesius žmones, darbą, sveikatą ir džiaugsmą, kultūrinančius veiksnius, teigiamąsias lietuvių, ypač kaimiečio, būdo savybes ir net giedrį, pro optimistišką temperamentą regimą gamtą ir peizažą. Žodžiu, Vaižgantas kritikas ir beletristas ieško gyvenime "deimančiųjų," jais gėrisi, jais su kitais dalinasi, juos ugdo, jais mūsų tautinę kultūrą auklėja" (Iš įvado į "Dėdes ir dėdienes").

Pabrėždamas šią šviesią Vaižganto kūrybos pusę, Mykolaitis nurodė, kad Tumas nebuvo grynas estetas savo raštuose, bet taip pat norėjo būti mokytoju, gerų pavyzdžių teikėju. "Keldamas šviesiasis lietuviškos dvasios ir kaimo gyvenimo puses, — rašė Putinas, — Vaižgantas nori ir patį šitą gyvenimą taisyti, tobulinti, šviesti, kad kaimie dingtų tas skurdas, ankštumas ir juodumas, kuris temdė jaunoo Juozo Tumo jaunystę. Reikia apie tai rašyti, kas puošė ir kultūrintų kaimą — vis tiek, iš kur tas grožis ir kultūrinimas eitu, ar iš kaimo

(Nukelta į 4 pusl.)

Dėmės šviesioje Vaižganto kūryboje

(Atkelta iš 3 psl.)

miečio liūšnos, ar iš dvarininkų rūmų. Taigi, jei Vaižganto kūrybą dėl jos idealizmo būtų galima pavadinti savotiška romantika, tai, pasak paties Vaižganto, ji esanti šviesi, praktiška romantika — ir tik joje esąs išganymas" (iš įvado į "Dėdes ir dėdienes", Kassel 1949, psl. 13).

Praslinkus septyneriems metams po šitaip tartų žodžių ir trims metams po kun. J. Tumo mirties, kada jau buvo žinomi (nes laikraščiuose paskelbti) visi Vaižganto beletristiniai raštai, tarp jų stambesni "Seimos vėžiai", "Nebylys", "Išgama", "Žemaičių Robinzonas", V. Mykolaitis savo "Naujosios Lietuvių literatūros" knygoj (1936 m.) vėl pakartojo savo ankstybesnį sprendimą apie Vaižganto šviesiąją kūrybą, nors kaip tik šie rašytojo senatvės kūriniai labiau verčia susimąstyti dėl dėmių ir šešėlių, kokių buvo "Rimuose ir Nerimuose" ir net "Pragiedruluose" (Gondingoj ir Vaduvų krašte). Tada (1930-40 m.) V. Mykolaičio-Putino autoritetas buvo toks žymus, kad jis nejuokiomis veikė net tuos jo buvusius studentus, kurie jau patys savarankiškai sugebėjo analizuoti literatūros faktus ir juos kritiškai vertinti.

Šiuos žodžius pirmiausia reikia taikyti J. Ambrazevičiui, kuris netrukus po kun. Tumo mirties (1933 metais), pradėjo rašyti savo monografiją apie Vaižganto kūrybą (ji išspausdinta 1936). Smulkiai analizuodamas Vaižganto beletristiką, J. Ambrazevičius negalėjo nepastebėti šešėlių, matomų "Pragiedruluose", o dėl "Seimos vėžių" pasakė, kad Vaižgantas ten "seimos klausimą sprendžia ne pragiedrulių rankiodamas, bet dėmės ir šešėlius" (Vaižgantas, ps. 125). Tačiau bendrame Vaižganto pasaulėžiūros vertinime ir J. Ambrazevičius nedaug kuo nutolo nuo V. Mykolaičio. Kodėl?

Gal taip atsitiko dėl to, kad J. Ambrazevičius, taip pat kaip Mykolaitis-Putinas, nebuvo atkreipęs dėmesio į patį dramatiškiausią ir tamsiausią Vaižganto apysaką "Nebylį" (išspausdintą "Lietuvos Aido" 1930 m.). Ja nesidomėdamas, J. Ambrazevičius apie Vaižganto pasaulėvaizdžio kosminę harmoniją rašė:

"Tiesa, Vaižgantas mato gyvenime ir dėmių. Net savo "dėdžių ir dėdėnių" gyvenimą buvo pavadinęs liūdna pasaka. Ir žmonių gyvenime esti kartais vienas kito skriaudimas, kaip gamtoje didesnis medis nustelbia mažesnį. Bet Vaižganto pamėgimas ieškoti grožio ir entuziazmo savaip nuteikia net liūdnos pasakos gyvenimą (...). Jeigu jau priverčia gyvenimas moraliskai žmogų nykti (Severija), tai jis vėl atsigauja, jei tik klišiūs pasitraukia ir leidžia jam vėl natūraliai augti. Net ir su-

nykdamas žmogus (Pragiedrulių Ona) akcentuoja gerumo pradą pasaulį: sunykusiam ne vieta tarp gyvųjų. Dėl to Vaižganto pasaulėvaizdis nėra tragiškas. Jame nėra viena kitai priešingų jėgų, tarp kurių kiltų konfliktas, kova. Čia tėra lėtesnis ar spartesnis gyvenimo įvairių bangų tekėjimas (...) Toks bangavimas nuo vieno kontrasto į kitą gyvenimą daro gyvensnį, dinamiškesnį, kaip banguojantys vandenys reiškia daugiau gyvybės nekaip stiklinis vandens paviršius" (Vaižgantas, ps. 159).

Sovietinių marksistų pažiūros į Vaižgantą

Praėjus 25-riems metams nuo V. Mykolaičio ir J. Ambrazevičiaus minčių apie Vaižganto pasaulėvaizdžio harmoningumą bei jo kūrybos šviesumą, sovietinėje "Lietuvių literatūros istorijoje" (III t.) L. Gineitis Vaižganto kūryboj jau mato tamsumą ir prieštaravimų. Dvilypė šviesoj atrodo net tos teigiamos Vaižganto raštų ypatybės, kuriomis džiaugėsi ankstesni kritikai.

Todėl L. Gineitis rašo: "Jo kūryboj randame ir idilinio pobūdžio vaizdų, maža ką bendro turinčių su tikrove. Vaižgantas buvo linkęs vaizduoti teigiamas, šviesiasias gyvenimo puses (...) Vienais atvejais ši rašytojo tendencija davė gerų vaisių: jis pastebėjo ir atskleidė kai kuriuos teigiamus liaudies žmonių bruožus, jų meilę darbui, gyvybingumą, jautru-

mą gamtai, kultūrinius potroškus ir pan. Tačiau kitais atvejais Vaižgantas, sąlygojamas buržuazinės ideologijos, idealizavo buržuazinį vienkieminį kaimo gyvenimo būdą, pernelyg šviesiomis spalvomis piešė pasiturinčių valstiečių buitį, samdomąjį darbą, šeiminių ir samdinių santykius" (Liet. lit. ist., III, psl. 271).

Tačiau svarbiausia Vaižganto yda — jo priešingumas komunistų "moksams", nors tai kritikas stengiasi pridengti neteisingais žodžiais tardamas: "Tumas visą gyvenimą liko svertimas ir priešiškas darbo žmonėms, proletariatui, socialistinei revoliucijai" (III, ps. 242). Tai, žinoma, pramanytas priekaištas. Būdamas atviras visam Lietuvos gyvenimui, Tumas-Vaižgantas matė Lietuvos žmonių vargus ir skurdą neblogiau už apsišaukusius pasaulio lygintojus, kuriems rašytojas netikėjo ir iš kurių retkarčiais pasišaipydavo.

Kad Vaižganto užuojauta skurdžiams ir bedaliams atsispyrė jo kūryboj, paliudija mums vienas šviesiausių jo kūrinių "Pragiedruliai" (tai ryškiai matyti tame epizode, kuris pavadintas "Kvailių sąsara"). Supratimas žmonių socialinės nedalios labai ryškus "Dėdžių ir dėdėnių" apysakoj, nors ten Vaižgantas žmonių likimo nesieja su jokių partijų programomis. Jis ten tik parodo, kad žmonių socialinė dalia daug pareina nuo ekonominės bei politinės santvarkos, kuri vieniems gali būti naudinga, o kitiems pragaistinga. Ki-

tųjų tamsybių ir dėmių mūsų rašytojas pastebėjo plačiai suprastame žmonių gyvenime ir žmonių prigimty. Šios dėmės kartais taip sutirštėja, kad užtemdo net šviesųjį Vaižganto kūrybos foną. Dėmių ir šešėlių pagal Vaižgantą duotus vaizdus pasitaiko visur: viešame Lietuvos gyvenime rusų valdžioje, pavienių asmenų daliose, pareinančiose nuo aistrų bei socialinių neteisybių.

Kad geriau įsivaizduotume apie kokias dėmes bei tamsius šešėlius čia ketiname kalbėti plačiau, pirmiau, negu prieisime prie jų analizės, reikia pasakyti du dalykus: viena, iš visų rašytojų, kokie tik pasireiškė lietuvių dailiojo prozoj ligi II-jo pasaulinio karo, Vaižganto apysakose yra daugiausia veikėjų, žstantčių daugiau ar mažiau prievartine mirtimi; antra, joks toks to laiko lietuvių rašytojas savo raštuose nėra pavaizdavęs tokios naikinančios aistrų jėgos, ypač meilės aistrų galybės, kokią yra atskleidęs Tumas Lietuvos kaimo žmonėse.

Kad tuo įsitikintume, pažvelkime į stambesnius Vaižganto kūrinius, pirmiausia į tuos, kuriuos V. Mykolaitis buvo priskyręs prie šviesiųjų, žiūrėdami krikščionio humanisto akimis.

(Bus daugiau.)

Kaip okupuotos Lietuvos spauda minėjo Vaižganto šimtąjį gimtadienį

Ne prabėgom ir ne atgalia ranka Vilniaus laikraščiuose buvo paminėtas rašytojas J. Tumas - Vaižgantas, minint šimtąjį jo gimtadienį. Kiekviename laikraštyje buvo bent pora ar daugiau straipsnių apie rašytoją ir šis tas iš jo paties raštų. Net lenkiškas CZERWONY SZTAN DAR neapsileido. Tik rusiška SOVIETSKAJA LITVA praėjo pro Vaižganto sukaktį šalčiausiai: įdėjo agentūrinį reportažą iš rugsėjo 18 surengto valdinio minėjimo ir daugiau prie Vaižganto nebegrižo.

Daugumas autorių, — o jų iš viso keliolika, — pasakodami, kas ir koks buvo Vaižgantas, jau tarsi turi paminėti, kad tai buvo, na — kunigas, buržuazinės ideologijos rėmėjas, bet — skubėjo pabrėžti! — su ta ideologija ne visiškai sutapęs ir daugeliu atžvilgių "liaudžiai savas". Taip truputį timpltelėje Vaižgantą kiek artyn prie komunistų, vis tiek vaizdavo jį gana objektyviai ar netgi su pabrėžta simpatija. Kiti, nei nebandydami kur nors tempti, tiesiai ir nuodirdžiai pasakojo, koks Tumas buvo, ir pasakojo daugiau ne kaip apie rašytoją, o kaip apie žmogų visuomenininką, be jokių apribojimų įsimylėjusį savo lietuvių tautą. Tarp jų, kurie netempdami pasakojo, paminėtinas rašytojas Juozas Paukštelis, kurs kalbėjo valdinio minėjimo programoj, ir kun. K. Žitkus (rašytojas, pasirašęs Vinco Stonio vardu), kurs rašė apie susitikimus su Važgantu KULTŪROS BARUOSE (7).

Ta proga pažymėtina, kad kunigo Žitkaus pasakojimas pailius tuotus nuotraukomis retenybėmis, gal net unikumais. Vienoj nuotraukoj Vaižganto kambarys Vadakėliuose (Vaižgantas, kaip šešėlis, rašo prie aukšto staliuko staciū, o kitoj — Vaižgantas, visai dar jaunas kunigelis (abiejose nuotraukose dar juodplaukis), tarp penkių ano meto lietuvių veiklos šulų. Iš vieno šono stovi Jonas Jablonskis, iš kito — Vincas Kudirka. Prieky sėdi Motiejus Lozoraitis (advokatas, min. S. Lozoraičio tėvas), Gabrielius Landsbergis-Zemkalnis (teatralas, rašytojas, publicistas, architektas Vytauto Landsbergio Zemkainio tėvas) ir teisininkas Motiejus Čepas, vėliau buvęs Lietuvos Vyriausiojo Tribunolo vicepirmininkas.

Bet ir tie, kaip, pavyzdžiui, Domas Štikonas, TIESOS viešo-

daktorius (jo straipsnis "Toks buvo Vaižgantas" LIT. ir MENE 38 nr.), kurie mėgino Vaižgantą dabartiniam skaitytojams "tinkamai išaiškinti", ir kuriems rūpėjo gal ir prieš komunistų partijos ortodoksus pasiaiškinti, kodėl "reikia ir galima" apie Vaižgantą kalbėti ir jį geruoju minėti, tyčia ar netyčia nupiešė ilgesingai patrauklų ne tik paties Vaižganto paveikslą, bet ir visą aplinką bei visuomenę, kurioje Vaižgantas buvo ir galėjo būti toks, koks buvo.

TIESA, pavyzdžiui, įsidėjo porą J. Tumo raštų straipsnių (ga lima spėti, kad iš maždaug 19-21 - 23 metų), kuriuose Tumas plakė Kauno inteligentiją už su-buržuazėjimą, ypač už perdėtą lėbavimą ir gėrimą pokyluose. Intencija tuos straipsnius dabar pakartojant, žinoma, buvo Vaižganto žodžiais parodyti nepriklausomybės laikų inteligentiją kompromituojančioj šviesoj. Bet šių laikų skaitytojai gana daug žino ir apie dabartinės diduomenės lėbavimus bei girtavimus, ir jie nesunkiai Tumo žodžius gali pritaikyti ir dabartiniam laikams... O šalia to, dažnam turi neišvengiamai kilti ir kitas su tuo susijęs klausimas: kodėl dabar iš komunistų partijos "dvasininkų" tarpo neatsiranda nė vieno tokio, kuris, kaip Tumas, taip drąsiai išrėžtų tiesą į akis dabartinei diduomenei? Ir dar klausimas: kas atsitiktų tokiame drąsuoliui, jeigu atsirastų ir prabilgtų?

Panašų minčių apie anais ne taip jau labai senais laikais buvusius nuomonių reiškimo sąlygas gali dabartiniam skaitytojui kilti ir skaitant tame pačiame L. ir M. numeryje pirmą kartą viešai skelbiamą J. Tumo-Vaižganto laišką J. Lindei-Dobilui, irgi kunigui ir rašytojui.

Visiems apie Vaižgantą rašiusiems būdinga, kad kalbėdami apie kunigą, neva buržuazinės santvarkos gynyją ir tikrai fanatišką tautininką, vis tiek visi kalbėjo apie jį, kaip apie kilnaus žmogaus idealą. Prieš keletą, ypač prieš keliolika metų Lietuvoj buvo neįsivaizduojama galimybė viešai šitaip kalbėti apie Vaižgantą arba Maironį ir daugybę kitų įžymių lietuvių, nekilnojusių ar bent kišenę nesinešiojusių "raudonos vėliavos".

Tik vienas J. Bulota (humoristas?) KOMJAUNIMO TIESOJ kiek kitokią styga tempė ir bo-

Reta praeities dienų nuotrauka. Iš kairės į dešinę stovi: J. Jablonskis, J. Tumas - Vaižgantas, dr. V. Kudirka, sėdi M. Lozoraitis, G. Landsbergis ir M. Čepas.

Kaip Cvirka mokė Sruogą ir Putiną paklusti okupantams

Ištikimas Kremliaus tarnas A. Venclova savo atsiminimų knygoje "Vidurdienio vėtra", neseniai išėjusioje iš spaudos, pasakoja, kaip Maskvą skatinant "kilno visą aštresnę kovą prieš vadinamojo beidėjinio ir apolitinio meno atstovus, prieš 'tylenius' literatūroje" (p. 600). Tai ypač buvo ryšku 1954 m. spalio mėnesio Lietuvos rašytojų visuotiniame susirinkime. Tuo laiku Maskva buvo paskelbus dokumentus dėl žurnalo "Zvezda" ir "Leningrad" ir tai, kaip toliau rašo A. Venclova "davė progos ir mūsų respublikos rašytojų tarpe išsivystyti aštriai, nors ne visada teisingai kritikai. Petru (Cvirka) teko šiai kritikai vadovauti, ir aš mačiau, kad jam tai bu-

veik pertempė. Jis pasišovė parinkti ištraukų iš Tumo knygelės apie Ameriką, išleistas prieš I Pasaulinį karą ("Ten gera, kur mūsų nėra"). Mėgina įtikinti, kad ir dabar Amerika tokia patibaisi, kaip Tumas aprašė... Žinoma, 60 metų amžiaus išpuodžius išaiškinti, kaip yra išėjimas Amerikoj dabar, — didžiai nedėkingas eksperimentas. Be to, Amerikos peikėjų amatas Lietuvoj iš viso nedėkingas: jeigu jie ir šventą teisybę apie Ameriką sako, jeigu tik neigiamą, tai niekas — net ištikimi komunistai! — netiki... Ir kombinuoja, kaip savo akimis ją pamatyt

(Elta).

vo nelengva, ypač kada reikėjo aiškintis ir įtikinti tokius rašytojus, kaip Sruogą ir Mykolaitį Putiną. Kova įgijo kaskart vis aštresnį, vis nekanatesnį, vis daugiau tiems laikams būdingą vulgaros, piktos, o dažnai neteisingos kritikos pobūdį. Petras vykdė šią liniją, bet jautėsi dėl to prisilegtas, suirzė..." (p. 600-601). Viena iš to suirzimo priežasčių buvo "dėl psichologinės to meto atmosferos, kurioje, kaip sakytą, vis labiau įsigalėjo komandavimas, nurodinėjimas iš aukšto, reksmingas ir piktas 'apdirbinėjimas'" (p. 601).

Tas komandavimas ir reksmingas apdirbinėjimas nesibaigė nė dabar. Partija tebelauko rašytojus kietoje kontrolėje. Kada visos leidyklos yra tik kompartijos žinioje, kokia gi laisvė gali būti rašytojui, nekalbant jau apie tą prievartą iš partijos centro, kuri, kaip pats Venclova pripažįsta, būna ir pikta, ir ne visada teisinga, ir net vulgarai...

Venclova atskleidžia ir kitų intriguojančių momentų iš "raudonųjų aukštumų" gyvenimo. Pvz. vienu metu Maskvoje buvo surengtos vaišės, kuriose dalyvavo rusų rašytojai Fadejevas ir Skosyrevas. Vaišės surengė į Rusiją iš Lietuvos pabėgę rašytojai, kai buvo prasidėjęs karas su naciiais. Vaišėse dalyvavo ir Paleckis, kuris, kaip žinome, gerai nugaria. Sėdėdamas greta Salomėjos Nėries, jis vaišių metu pradėjo kaimynnei melnintis ir pa-

bučiavo jai ranką. Salomėja, kaip rašo Venclova (p. 396-397) "stai ga pakilo iš vietos ir gan garsiai, taip, jog išgirdo visos stalos, sušuko: 'Ka? Ar aš kokią mergą, kad su manim taip galima elgtis?' Nieko nelaukdama pašoko nuo stalo ir išbėgo pro duris".

Nežiūrint čia suminėtos vie-

nos kitos atviresnės vietos, Venclova visur vergiškai ištikimas okupantų linijai. Jis dūsauja, kad Lietuvą užplūdę naciai degino, sušuko: 'Ka? Ar aš kokią mergą, kad su manim taip galima elgtis?' Nieko nelaukdama pašoko nuo stalo ir išbėgo pro duris".

kirtas Rašytojų sąjungos Kauno skyriaus vadovu" (p. 547), tuo gal ir be noro atskleidamas faktas, kad rašytojai negalėjo laisvai nei savo vadovo, pirmininko išsirinkti, o vyko paskyrimai, daromi okupantų — Maskvos. J. Zvilbutis

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7352
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

1970 PLYMOUTH- BARRACUDA

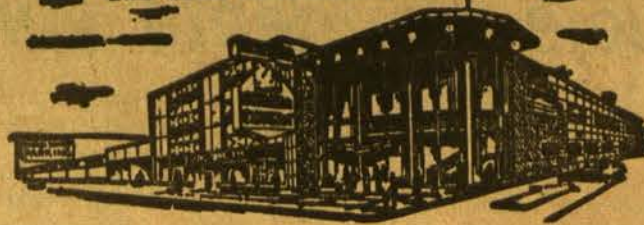

VISIŠKAI NAUJI "6" ir "8"

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
G T X, FURY — DUSTER

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

Chicago Savings
and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMČIAI PRISKATTOMI
KAS DIENĄ, ISMOKAMI KAS
TRYIS MĖNESIAI

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

* Vacation Club	* Notary Public Service	* Sell & redeem U.S. Bonds
* College Bonus Savings	* Free community rooms for your organization meetings	* Two large free park'g lots
* Home Mortgage Loans	* Cash checks and pay all family bills with our special money order checks	* Save-by-Mail Kita
* Home Improvement Loans		* Travelers Checks
* Christmas Club		* Safe Deposit Boxes
* Insured Family Savings		

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

H O U R S : Mon. 12 P.M. to 3 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 3, Sat. 9 to 12:30

EUROPOS OPERAS LANKANT

Kelionės ir spektaklių įspūdžiai (V)

SAULĖ JAUTOKAITĖ

BERLYNAS

Iš Prahos aerodromo, kuriame tebestovi tie patys rusų ir čekų "jetai", su mūsų laukiančiu Luft-hansa lėktuvu grįžome į Frankfurtą, o ten persėdė į britų lėktuvą, jau skrendam į Berlyną. Vakarų Berlynas — tai pats moderniausias miestas. Pastatai nauji, modernūs, gatvės plačios, parkų kiek tik nori. Nuo viso šio miesto modernizmo nesiskiria nė operos rūmai. Pastatas, stovintis Richard Wagner ir Bismarck gatvių sankryžoje, yra paskiausias mados — mūras ir stiklinės sienos, per kurias kiurais matyti laiptai ir pasivaikščiojimo salės. Saligatvyje stovi moderni skulptūra, atrodo lyg popieriaus lakštas, vėjo pučiamas, užkliuvo už stulpo ir sustingo. Skulptūra labai gerai derinasi su visu pastatu.

Prieš karą Berlynas turėjo net tris operas. Po karo dvi iš jų atiteko rytiniam Berlynui ir viena vakariniam. Vakarinės dalies opera per karą buvo subombarduota. Ir taip Vakarų Berlynas kurį laiką paliko be jokios operos. Tačiau kartu su visa naująja miestu statyba buvo pastatyti ir operos rūmai. Šie modernūs operos rūmai buvo čia atidaryti 1961 m., pora savaitę prieš "gėdos sienos" išmūrinimą. Dabar Vak. Berlyno "Deutsche Oper Berlin" kur kas pranašesnis už Staatsoper ir Komische operas. Berlyno opera, tur būt, yra tokio pat lygio kaip ir Miuncheno. Čia tik gal daugiau kryptama į modernizaciją, puse ne tik įprastinių operų pastatymais, bet ir dabartinių vokiečių kompozitorių operų premjeromis. Tad ypač daug eksperimentuojama su šiomis naujomis, moderniomis operomis. Bendras operos repertuaras labai įvairus. Čia galima pamatyti nuo seniausio iki jauniausio operos kūrinio. Operos solistų sąstatas daugiausia susideda iš pačių vokiečių ir tarptautinių solistų.

Berlyne mums teko matyti Richardo Wagnerio "Die Walküre". Nors ši opera buvo jau matyta ir Chicago Lyric ir New York Metropolitan, tačiau tokį pastatymą kur kitur gali rasti? Berlyno pastatymas buvo pasakiskas kaip ir pati opera. Čia spektaklio dekoracijos sudarė tikrai keli laiptai ir uolos, visa kita buvo atlikta šviesomis. Labai įspūdingai jomis buvo išgaautos šios operos didingumas. Atrodė, kad Wagnerio dievai ir valkyrijos vaikščiojo ir gyveno kalnų viršūnėse, nuolat apsupty debesų, perkūnijų ir audrų. Šviesų žaismu kiekvienas veikėjas čia buvo išryškinamas pagal jo veiksmo svarbą. Vienas veikėjas vos tik matomas, o kitas labai aiškus. Pasikeitus veiksmo nuotakai, pakeičiamas ir veikėjo apšvietimas. Dramatiškose vietose šviesomis scenoje padaromas toks sūfudimas, kad norint nenorint publika turi reaguoti ir visa širdim įsijungti į veiksmą. Tokiu būdu žiūrovas nenuobodžiauja, bet visu savimi išgyvena muzikinį teatro spektaklį.

Išpildytojai buvo jauni Wagnerio specialistai. Suomis bosas Martti Talvela (ši rudenį dainuos Chicago Lyric) buvo įspūdingas ne tik talpa balsu bet ir savo išvaizda — 6 pėdų ir 7 inčų. Neatsilikti kiti nei savo dainavimu, nei vaidyba. Nežinau, ar tos salės akustika labai gera, ar tie solistai tokie stiprūs. Jie taip garsiai ir lengvai dainavo, kad negalima beveik įsivaizduoti, jog Wagneris gali būti taip lengvai išpildomas. O kostiumai! Tikrai buvo ko akiai pasižiūrėti. Juos reikia pačiam pamatyti, nes sunku ir neįmanoma aprašyti.

Berlyno operos salė jau visai kitos mados negu visos kitos. Ši salė labiausiai mums priminė

Montrealio operos salę. Salė jau nebe pasagos formos, bet išskėtos fenos, su dviem balkonais gale ir dviejų aukštų ložėmis šonuose. Sienos muštos rudomis lentomis, be jokių papuošalų. Kėdės geltonos. Viena šone kiekvienas aukštas turi savo pasivaikščiojimo vietą, kurioje yra buvusių dirigentų biustai ir modernios skulptūros. Taip pat kiekvienas aukštas turi savo barą, kur galima pirkti vyno, sunkos, kavos, coca-cola, dešrelių. Kas nevalgo ar negeria, tai, kaip ir Vienoje, eina visi ratu pasivaikščioti, nes pertraukos yra ilgesnės už patį veiksmą. Žinoma, tokiu būdu čia galima ir save pademonstruoti ir kitus gerai apžiūrėti. Publika visuose miestuose buvo įvairi. Dalis persipuošusi, kita dalis elegantiškai puošni, o dar kita dalis ir visai, bet skoningai ku

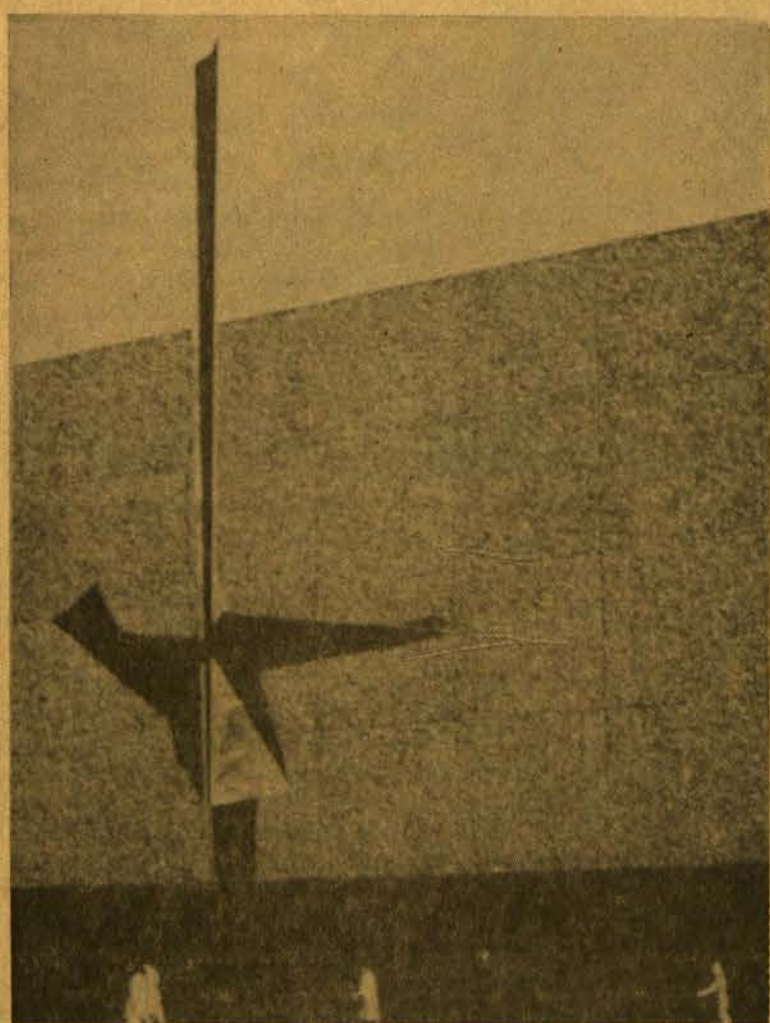
li. Europietis žmogus eina į operą kaip į kultūrinį įvykį, nepasitais jokių kitų sensacijų. Čia iš anksto neskelbiami net solistai, tiksliai dirigentas. Amerikoje yra priešingai. Amerikoje labai svarbu solistai, bei jų išpūstos reklamos. Europoje operos menas taip stipriai yra išbulint, kad jiems tos "žvaigždės" netaip jau labai būtinos. O žiūrovų spektakliams čia netrūksta, atsimerant, kad operos sezonas Europoje tęsiasi beveik ištisus metus. Pastatymams sensacijos nereikalingos, kadangi valdžia apmoka visas operų išlaidas, žinoma, iš miesto gyventojų surinktų mokesčių. Bet anų miestų piliečiai didžiuojasi savo operomis ir stengiasi, kiek tik išteklis leidžia, jas aplankyti. Su tokiu europiečių žmogumi buvo nepaprastai įdomu ir malonu pagyventi nors porą savaičių kartu. O jis daug kuo skiriasi nuo amerikoniško žmogaus. Europietis žmogus tebėra tradicijos gerbėjas, neskubantis, kultūringas. Gal materialiniai jis nėra pasiturintis ir, gal būt, turi mažiau kasdieniškių, smulkmeniškių patogumų, bet užtat kultūrine prasme jis yra turtingas. Jis pasitenkina tuo, ką jis turi medžiaginio, ir dar moka visa tai išnaudoti taip, kad patenkintų ir savo dvasinį potrošį.

Mašina europiečiui yra susisiekimo priemonė, o ne tuščio prestižo ženklas, drabužis jam yra vien tik elegantiška apsirengimo priemonė, o ne lenktyniavimo puikybė, pinigų jam yra gyvenimo priemonė, o ne tikslas. Europietis gerbia praeitį, savo tautos istoriją, tausodamas jos architektūros ir meno paminklus. Jis myli savo miestą, užlaikydamas jį švaru, nesuterštą. Jis palaiko savo miesto kultūrinį gyvenimą, lankydamos operas, koncertus, teatrą, muziejus.

Europietis yra nuodirdus savo šypseną, šiltu rankos paspaudimu. Jo dar nepaveikė ir nesumechanizavo 20-tojo amžiaus technologija.

Europos jaunimas dar tebėra jaunai, sveikai ir natūraliai atrodantis tiek savo elgesiu, tiek savo išvaizda. Vaikai tebeatrodo vaikais. Jie dvasiniai kultūrinami nuo pat mažumės. Jų matėme būrius, atėjusių su mokytojais į meno galerijas, muziejus, operas. Viešose susisiekimo priemonėse jie ramūs ir mandagūs. Tramvajuose visur prikljuoti juos perspėjantys paveikslai su užrašais: "Visada esu pasirošęs užleisti vietą vyresniam." Tokiais vaikais, tokiu jaunimu, suaugusieji gali tikrai didžiuotis ir džiaugtis. Net ir darželinis pipirus mokytojos atsisveidavo į meno galerijas, muziejus. Čia matyti nėra mados sakyt, kad vaikas dar mažas, nieko neišmano ir nesupranta.

Kai Berlyne nuėjome į naująją Kaiser Wilhelm bažnyčią, kurioje kas šeštadienio vakarą yra religiniai koncertai, žmonių prisirinko pilna bažnyčia. Ir jie nebuvo visi seneliai, bet įvairaus amžiaus, kokia puse iš jų buvo graūs ir

Hans Uhlmanno skulptūra prie operos rūmų fasado Vakarų Berlyne.

Apie poeto Vytauto Mačernio tėviškę ir giminę

(Atkelta iš 1 psl.)

dyba nuo piktų vėjų ir sniego pusnių. Visi kiti sodybos pastatai suręsti iš netašytų rąstų, dengti šiaudais. Sodybos viduryje šulinys, su svirtimi ir medžio rentiniu.

Prieš žemės reformos įstatymo įvedimą poeto tėvas Vladas Mačernis valdė 100 ha žemės. Buvo išsilavinęs ir raštingas.

Caro laikais, o ypač spaudai gavus bent kiek laisvės, kalvariskiai jau buvo susipratę ir nuodirdūs patriotai, visuomenininkai. Tais laikais ypač čionykštis jaunimas buvo stipriai susiorganizavęs: turėjo turtingą knygyną, įvairių pasilinksminimų priedangoj darydavo slapstus susirinkimus, prelegentus pasikviėdavo iš toliau, o programą patys atlikdavo. Poeto tėvas — Vladas Mačernis ir buvo vienas iš tokių, kurie aktyviai ir nuodirdžiai apylinkėje reikšėsi. Jis priklaušė prie esamų čia organizacijų, buvo mėgėjas medžioti, karčiamų lankytojas aktyvus nebuvo, o buvo neblogas ūkininkas. Ta-

čias buvo jaunimo. Koncertas buvo Bacho kantata Nr. 43, išpildoma su simfoniniu orkestru, solistais ir choru.

Išgyvenus tačiau Amerikoje apie 20 metų, jau pripratus prie šio krašto ir apžiūrėjus jo didžiųjų miestų išmybes, rodos jau esi patenkintas ir jautiesi "tikra amerikanka", nes kokia begali būti gražesnė meno galerija už Vašingtono Valstybinę? Pasirodo gi, kad yra Vienos Kunsthistorisches muziejus, kurio grožį gali tikrai poetas aprašyti. Maniau, jog New Yorko Metropolitan ir Chicago Lyric, yra garsiausios, bent savo tarptautiniais solistais, bet palyginus jų operų spektaklius su La Scala, Vienos ar Berlyno operų pastatymais, šios dvi meniškos atžvilgiu yra gana gramzdžios. Meno knygoje matyta Leonardo Da Vinci "Paskutinė vakarienė" buvo tik paveikslas pieštas prieš 500 m. O kada paveikslą išvydau Milano Chiesa de S. Maria delle Grazie visos koplyčios sienos didingume, ne tikslai jis tapo tikrove, bet rodos ir pats jo kūrėjas, genijus Da Vinci, prisikėlė iš mirusiųjų. Mokykloje daug buvo skaityta apie galingus austrų Habsburgų imperatorius, bet tik pa-

mačius jų Schoenbrunn, Prinz Eugen Belvedere rūmus, bei kapucinų bažnyčios rūsy Habsburgergruft eiles jų karstų, pajunti tikrąją, istorišką praeitį. Arba tokių kitų meniškų kapinių kaip Milano Monumentali, tur būt, daugiau neteks matyti. O miesto pastatų architektūrą čia gali studijuoti, atsistojęs ant kiekvieno kampo.

Ir taip vėl Europa pasidarė artima ir miela. Kilo savotiška nostalgija ir pavydas tiems gyventojams, kurie gyvena savame krašte, naudojasi savo kultūra, menu, kalba, būdami patys tąsa tos kultūros savoje tėvynėje.

(Pabaiga)

Dažnai jis čia užkopydavo ir pasinerdavo kūrybos verpetuose. Vieta yra reto grožio ir viliojanti. Ji poeto plunksnos užgriebiama ir neviename jo eilėraštyje. Dažnai Vytautas pėsčias iš savo tėviškės vis nueidavo į Žemaičių Kalvariją, neretai ten sustodamas pas vaikystės ir jaunystės laikų draugą Paulių Jurkų. Abu plunksnos bičiuliai ten susėdę sode po vaismedžiais nagrinėdavo ir vertindavo savo kūrybą.

Prieš 25 metus —

Besitariant bolševikams jie abudu ir planavo pasitraukti į Vakarų. 1944 m. spalio 7 d. rytą P. Jurkus, nesulaukęs sutartu laiku Vytauto, iškeliavo į Vakarų vienas. Netrukus po to atsirado Kalvarijoje ir Vytautas, bet sprogdomas sviedinys savo skėveldromis mirtinai pataikė į jaunąjį poetą.

Vytauto Mačernio palaikai palaidoti tėviškėje, toje pačioje kalnelio vietoje, kur įsai ilgas, ilgas valandas praleisdavo, posmuodamas savo vizijas, kurias šiandien 8 val. vak. išvysime Jaunimo centro scenoje apvilktas dar ir kompozitoriaus Dariaus Lapinsko muzikiniu ir išradingo pastatymo rūbu.

Mieli lietuviai, praleiskite žiemą šiltoje ir saulėjejoje Arizonoje, naujame lietuviškame motelyje:

Angela Motel

2114 W. Buckeye Rd.,
Phoenix, Ariz. 85009
Telef. 252-1265

25 vienetų motelis, labai švarus ir ramus, nemokama telefonizacija, nemokamai atvežam ir nuvežam į aerodromą, autobusų ir geležinkelio stotis.

Savininkai:

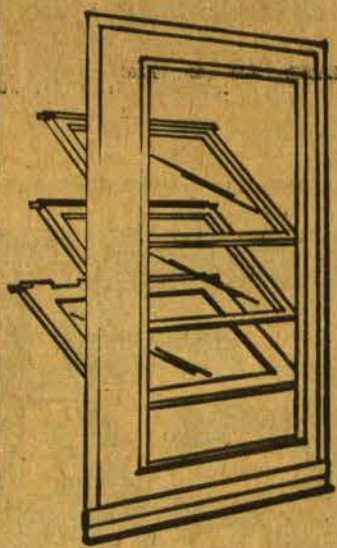
M. ir M. DAMBRAUSKAI

MIAMI LITH. AMERICAN CITIZEN CLUB

3655 N.W. 34th Street
Miami, Florida Tel. NE 5-4331

NEVĖLUOKITE

Užsakykite išanksto

LANGAI
DURYS
STOGELIAI
TVOROS —
ĮVAIRIŲ METALŲ RŪŠIŲ
IR KAINŲ

KOSTAS BUTKUS
Telef. PR 8-2781

HIGH RATES

4.75%
PER ANNUM
ON REGULAR
SAVINGS
CURRENT RATE

5.25%
PER ANNUM
ON INVESTMENT
BONUS
\$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

LA 3-8248

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. spalio mėn. 18 d.

5

— Geriau šunį erzinti kaip
piktą žmogų. (Mažeikiškių pa-
tarlė).

— Ba'kštus žmogus miršta
daug kartų, drąsus — kartą.
(Serediškių patarlė).

— Vilkas šuns nebijo, bet ne-
kenčia kai loja. (Uteniškių pa-
tarlė).

— Jei nori būti geras, tai
mirk, jei blogas — ženykis
(Liudvinaviškių patarlė).

NAUJAI PERTVARKYTAS

DIAMOND HEAD

RESTORANAS & LOUNGE

PASIŪLO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ
AMERIKIETIŠKŲ VALGIŲ

O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTIŠKI VALGIAI,
pasirinkite JAPONIŠKĄ MENIŲ.

Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė

Padavėjos apsiėmę "kūono" rūbais

Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro.

Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto.

Šeštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. diena

Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų —

TELEFONUOKITE 925-1678

Diamond Head

RESTAURANT & LOUNGE

3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)

Savininkas Edmundas Mačulis

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12
MONTH
\$10,000
or MORE

Savings certificates issued
for six months or one
year—in minimum
amounts of \$10,000.00,
and thereafter in
multiples of \$1,000.00.
Earnings are paid at
maturity.

INSURED

4 3/4%

Passbook Savings
Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid

as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12
MONTH
\$5,000
or MORE

Savings certificates issued
for six months or one
year—in minimum
amounts of \$5,000.00,
and thereafter in
multiples of \$500.00.
Earnings are paid at
maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMACK RD.,
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

SKIP'S Self Service LIQUOR STORES

- 5515 SO. DAMEN AVE.
- 5996 SO. ARCHER AVE.

All Phones WA 5-8202

Telef. — 735-2345

KENTUCKY BOURBON 90 proof	qt. \$4.49
FRENCH BRANDY V.S.O.P.	5th \$5.49
FRUIT FLAVORED BRANDIES	5th \$3.98
PINK ROSE WINE	5th 89 c.
SCHLITZ BEER	6 Pak 98 c.
MILLER HIGH LIFE	6 Pak 98 c.
GIN or VODKA 90 proof	5th \$2.49
STRAIGHT BOURBON 86 proof	Fifth \$2.98
GRAIN ALCOHOL 190 proof	5th \$5.19
CIGARETTES — Regular, King & Filters	\$3.29
100 Size	\$3.39

Dr. Vytautas Klemas

(Atkelta iš 2 pusl.)

Mokslis ir kūrybos simpoziumo metu turėjome progą susitikti su jaunu ir gabiu fizikos ir elektroinžinerijos daktaru Vytautu Klemu. Mokslintame posėdyje lapkričio mėn. 28 d. jis vadovavo "Medžiagų ir energijos technologija" temos nagrinėjimui. Tai šių dienų paskutinis technikos žodis, kuris, reikia manyti, dominis ir plačiai lietuvių visuomenėje.

Dr. V. Klemas šiuo metu dirba General Electric Co., kaip Manager, Space Physics, Reentry and Environmental Systems Div. Philadelphia, Pa. ir vadovauja 15-ko fizikų ir inžinierių grupei, kurie dirba optikos, meteorologijos ir planetų tyrinėjimo srityje.

Dr. V. Klemas yra gimęs neprikli. Lietuvoje, Klaipėdoje, 1934 m. Jis gimnaziją baigė Bostone, Mass. Mokslus tęsia M.I.T., Cambridge, Mass ir čia 1957 m. elektroinžinerijos srityje įgijęs B.S. laipsnį. Po dvejų metų studijų tame pat institute (1957 m.) iš tos pat sritys gauna M.S. laipsnį. Gavęs GE kompanijos stipendiją trejiems metams, studijas tęsia Vokietijoje ir 1965 metais Braunschweigo Tech. universitete baigia fizikos ir elektroinžinerijos mokslus, o parašęs "Reluency Modulation and Optical Heterodyne Detection of Laser Beams" tezę, gauna daktaro laipsnį — Ph. D.

Nuo 1965 iki 1967 m. vadovauja Science Integration, Planetary programai, nuo 1959 iki 1963 m. dirba kaip inžinierius Satellite Communications Systems.

Dr. V. Klemas, dirbamas General Electric Co. analizavo satelitų susisiekimo priemones, jų įtakumą ir pradinę projektūrą planetų tyrinėjimo sistemų. Taip pat jis vadovavo foto atspindžių (Photo Imaging) planetų paviršiuose ir paviršiaus jautrumo bei kitoms su šia mokslinė sritimi susijusioms studijoms.

Yra parašęs visą eilę mokslinių straipsnių, kurie buvo talpinami Vokietijos ir Amerikos mokslinėje spaudoje. Kasmet dalyvauja apie 6 kartus didesniuose savo srities suvažiavimuose. Priklauso I.E.E.E ir Sigma Chi profesinėms organizacijoms ir yra Philadelphia Schoolboard Curriculum Advisory Committee nariu ir lektorium Penn. State univ.

Iš savo srities mokslines paskaitas skaito įvairiems klubams ir amerikiečių mokslų besidominčioms organizacijoms.

Dr. V. Klemas sutinkame ir visuomeninėje lietuviškoje veikloje. Jis skaitas ir Akad. skautų sąjungos filisteris, o taip pat Philadelphia LB apylinkės valdyboje dirba bendruomeninį darbą.

Šio jauno mokslo vyro įdomiausias gyvenime įvykis buvęs tada, kai jis gavęs kvietimą skaityti paskaitą

Dr. Vytautas Klemas

tas apie Marso fotografavimo (spalvoto) studiją keliuose tarptautiniuose suvažiavimuose.

O taip pat jis optimistiškai tiki, kad Pasaulio lietuvių mokslininkų draugija būsimai tikrai įsteigta, nes jau seniai apie ją kalbama ir svajojama.

Nauji leidiniai

• **VYSKUPAS PRANAS BRAZYS.** Išeido "Ateitis" 1969 m. Leidimą parėmė tėvai marijonai. Viršelį ir vinjetes piešė Paulius Jurkus. Knyga gausiai iliustruota nuotraukomis, 88 psl., kaina 2.00 dol. Gaunama ir "Drauge".

Pirmoje šios knygos dalyje, pavadintoje "Apie vyskupą Praną Brazį", randame Sv. Tėvo Pauliaus VI kalbą lietuvių delegacijai vyskupo Prano Brazio konskrecijos išvakarėse, kun. Stasio Ylos straipsnį "Vyskupas Pranas Brazys, Europos lietuvių ganytojas" ir visa, kas buvo rašyta spaudoje apie vysk. Praną Brazį — gyvą ir mirusį, gale pridėta ir Vysk. Prano Brazio gyvenimo ir darbų eiga.

Antroje knygos dalyje skaitome labai išsamų ir šįdien savo aktualumo neprarandantį vysk. Prano Brazio straipsnį "Mūsų pareigos persekiojamai Lietuvai". Visos knygos pabaigoje įdėta keliolika puslapių nuotraukų — vysk. Brazys vaizduose ir informacinė užsklanda anglų kalba "The Shepherd of Dispersed Lithuanians".

• **THE MARIAN, October, 1969.** Tėvų marijonų leidžiamas mėnesinis dvasinės kultūros iliustruotas žurnalas anglų kalba. Metams 4.00 dol. Adrs: THE MARIAN, 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Įžanginiame pats redaktorius kun. J. Prunskis rašo apie naujos generacijos likimą ir katalikų mokyklą. Kanadietė rašytoja Fl. Wedge dėsto apie Mariją šiais e-kumeniniais laikais. Žurnalistas A. Haines informuoja apie muzikinę valandą televizijoje vedėją Lawrence Welk. Indijos jėzuitas G. De Souza rašo apie savo krašto herojus. Prancūzas laikraštininkas dr. M. Moyat aprašo raupsuotųjų gelbėtoją kun. Delord. Amerikietis H. Peisson svarsto katalikų spaudos reika-

lus. Filmu apžvalga. Toliaus gi amerikietė Fl. Gross gražioje humoristinėje formoje rašo apie uošvės žvilgsnį į žentą. Keliautoja G. Brendel perteikia įspūdžius lankant Veneciją. Laiško forma sūnui A. Sowins dėsto jaunimui brangius idealus. Buvęs karys Vietnamo A. Hamburg pasakoja apie amerikiečių viešnagės Hong Konge. Bendradarbis R. Gapinski išryškina, kaip "mirtingiausių

Juozas Bagdonas

(Iš dailininko darbų parodos, įvyksiančios lapkričio 1—2 d. Philadelphiaje, Sv. Andriejaus parapijos salėje).

Kompozicija (aliejus)

blogiu" yra savęs laikymas visko centru. Amerikietė M. Nilles dėsto apie meilės svarbą žmogaus gyvenime.

Dr. M.J. O'Connell informuoja apie pavojus apsinuodijimo maistu, o Ch. Jakubowski — apie socialinio draudimo teikiama paramą invalidais tapusių asmenų vaikams ir tėvams. Laikraštininkė L. Bell rašo apie vaikų sugyvenimą šeimoje. Kun. J. Prunskis duoda visos eilės naujaujų knygų apžvalgą, o C. J. Papara kelia nuotaiką savo humoristiniais posmais. Duodama religinio gyvenimo apžvalga. Nu-meris iliustruotas Rouault, Michelangelo, Jonyno reprodukcijomis bei daugybe nuotraukų.

• **TECHNIKOS ŽODIS, 1969** m. gegužės—birželio mėn. Nr. 3 (115). Žurnalą leidžia Amerikos

Lietuvių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Spaudos sekcija. Vyr. redaktorius G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Tech. redaktorius J. Slabokas. Administruoja A. Pargauskas, 6643 So. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol., studentams — 2 dol.

Siame numeryje nemažai vietos skirta Kanados PLIAS pirmajam suvažiavimui, Lietuvos mokslininkų apsilankymams Amerikoje, šių laikų architektūrai Lietuvoje ir žvejybos pramonei dabartinėje Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose.

• **ATEITIS, 1969 m. rugpjūčio mėn. Nr. 6.** Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius — Jonas Soliūnas, 6641 So. Albany Ave., Chicago, Ill. 60629. Administratorius — Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje \$5.00, susipažinimui prenumeratą \$3.00, visur kitur numeratą \$10.00, visur kitur laisvajame pasaulyje \$3.00.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoma — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapsysite pirkaami šia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. P Prospect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROVEHILL 6-7777
Val.: kasdien 7 v. r.—7 v. v., šešt. 7 v. r.—3 v. p.p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

Fotografas žavioms nuotakoms

The Paul Studio

MODERN. FOTOGRAFO NAMAI

SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS

3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. YArds 7-5858

EARN 5 1/4% PER ANNUM ON \$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.
A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.
Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,000,000.00 • Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter • Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • V17-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.—6 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M.—4 P.M. • Sat. 9 A.M.—12 Noon • Wed.—No Business Transacted

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1969** mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. Nr. 7. Vyr. redaktorius — Bernardas Brazdionis. Leidėjas — A. F. Skirius. Administratorius — Juozas Andrius. Žurnalas leidžiamas kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. Metinė prenumerata 8.00. Garbės prenumerata — x12.00. Adresas: Lietuvių Die-Administatorius — Juozas Andrius, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4000 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 294-4670

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%
8-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmą ir ketvirtą 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą nuo 9 iki 6 val. sekmadienį atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Siuvimo Mašinos — Dulkų Siurbkliai

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

foto V. MAŽELIS

• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Kultūrinė kronika

• Knygų rinkoj pasirodė nauji O.V.L. Milašiaus kūrinių. Les Editions André Silveira, 20, Rue Domat, Paris (5e) praneša, kad poeto Milašiaus trisdešimt metų nuo jo mirties sukakties proga išleisti šie dalykai: O.V. de L. Milosz—Le Cahier Déchiré, Tos originalios, pirmųjų Milašiaus kūrinių, laidos yra išleista tikrai 430 egz. Jų kaina — 60 fr. už egz. numeruotus nuo 1 iki 30 numerio "Lafuma" popieriuje; 30 fr. už egz. numeruotus nuo 1 iki 400, "Alfa Mousse Navarre" popieriuje.

O.V. de L. Milosz — Soixante-Quinze Lettres Inédites et Sept Documents Originaux, 30 egz. numeruotų nuo 1 iki 30 (Lafuma) — po 78 fr. 150 egz. numeruotų nuo 1 iki 150 (Alfa Mousse Navarre) — po 39 fr. ir kiti egzempliorai, paprastam popieriuje po 19,50 fr.

Šie kūrinių idomūs, kaip atskleidžia Milašiaus gyvenimą ir kūrybą.

• Dail. Alfonso Dargio darbų paroda Rochesteryje. Ji vyks "Atelier 164" patalpose, 164 Clinton Ave. S. nuo spalio 18 d. iki lapkričio 7 d. Parodos lankymo valandos savaitės dienomis nuo 11 val. iki 5 val. popiet. Sekmadieniais galerija uždaryta.

• Tarptautinė 10.000 dolerių grožinės literatūros premija. Placiat pasaulio žinomo, Oklahomos universiteto leidžiamo žurnalo "Books Abroad" redaktorius dr. Ivar Ivask (estas) praneša, kad 1970 metais pirmą kartą Oklahomos universitetas, Norman, Okla. paskirs pasaulinę literatūros premiją. Pirmųjų metų premija bus 10.000 dol., vėliau tikimasi ją dar padidinti.

Šioji "Books Abroad" premija yra antra tokia literatūros pasaulio, į kurią gali lygiai pretenduoti poetai, romanistai, novelistai ir dramaturgai. Pirmoji tokia premija, jau dešimtmečius gyvuojanti, yra, taip vadinama, Nobelio premija.

I "Books Abroad" premiją galės kandidatuoti vis dėlto tik tie autoriai, kurių veiklas gali būti pristatytas juri komisijai iš didžiųjų Vakarų kalbų.

Šia proga tenka priminti, kad i "Books Abroad" žurnalo redakcinį kolektyvą įeina ir lietuviai — prof. dr. Rimvydas Silbajoris. Kiekviena šio žurnalo numerio yra recenzuojamos ir naujausios lietuvių kalba pasirodžiusios grožinės literatūros knygos, o kartais ir leidinių pagrindiniuose straipsniuose liečiami mūsų rašytojai ir mūsų naujoji literatūra.

• Dail. Anastazijos Tamošaitienės tapybos darbų paroda nuo spalio 8 d. iki 19 d. vyksta Ottawoje (Kanadoje) "Little Theatre Art Gallery" patalpose. Parodoje išstatyta 30 naujausių dailininkės aliejinių tapybos paveikslų.

• Dail. Juozo Bagdono kūrinių paroda Philadelphijoje įvyks š.m. lapkričio mėn. 1 ir 2 dienomis šv. Andriejaus parapijos salėje. Parodoje bus išstatyta apie 40 naujausių dailininko kūrinių.

• Leopoldas Digrys, muzikas vargonininkas, dalyvavo Šveicarijoje (Liucernoje) įvykusiame tarptautiniame vargonų muzikos festivalyje. Po to L. Digrys dar koncertavo keturiuose Šveicarijos miestuose.

• Kostui Korsakui 60 metų. Kostas Korsakas, jau nepriklausomybės laikais Lietuvoje pasižymėjęs kaip gabus literatūros kritikas, persiėmęs marksistinėmis pažiūromis, o dabar filologijos mokslų daktaras, profesorius ir akademikas, Lietuvių kalbos ir literatūros instituto mokslų akademijoje vadovas, spalio 5 d. buvo sveikinamas, susilaukęs 60 metų amžiaus. Jis ir jo vadovaujamas institutas yra atlieka bei atlieka gana daug ir gerų darbų lituanistikos srityje, nors nemaža jų darbų išeina per stipriai naudojami "iš rytų šalelės" diktuojamomis tendencijomis. K. Korsakas uoliai ar bent pareigingai skina kelia toms tendencijoms. Viename iš sukaktuvinių straipsnių y-

ra tvirtinama, kad "Istorinio liūžio laikotarpiu 1940 m. K. Korsakas nedvejodamas pasuko su tautos dauguma"... Priešingai, K. Korsakas 1940 metais nedvejodamas pasuko ne su tautos dauguma, neigi ne su tautos kokia mažuma, o stačiai paskui rusų tankus. Ant jų pasistojęs stoji tvarkyti iš pradžių Lietuvos valstybinę "Elta", 1941 metais paskui tuos tankus pabėgo Rusijon, ir ant jų tankų pasistojęs vėliau atgal grįžo ir gavo lituanistikos institutui vadovauti. Suprantama, kad ir čia tu tankų praminatojo kelio turi stengtis neišleisti iš akių. Išleisti — neilgai tevadovautų... (E.)

• Laikraščių kryžiažodžiai ir galvosūkių Lietuvoje. Vilniaus laikraščiai ir ypač žurnalai deda gana daug kryžiažodžių, šaradų, rebusų ir kitokių galvosūkių, ir dažniausiai skelbia konkursus, daugiausia taškų gavusiems pažada patraukliu dovanų: foto aparatų, magnetofonų, tranzistorinių radijo imtuvų ir t.t. Tokios dovanos skatina labiau stengtis išspręsti tokius galvosūkius, tad daugelis pabando ir trumpesnių kelių: kai nežino atsakymo į galvosūkių koki klausimą, tai griebia telefoną ir klausia ką nors iš atitinkamos srities mokslinės įstaigos pareigūnų. Tie skundžiasi, kad jau nebegali dirbti, šitaip trukdomi.

TIESA siūlo dvi priemones tam "galvosūkiui" išspręsti. Iš vienos pusės siūlo, kad galvosūkių konkursus skelbiantieji leidiniai atsiskaitytų nuo "komercinio jauko", o mokslininkai išmokyti atsakinti telefonu paaiškinimą, kad tos įstaigos sukurto ne kryžiažodžiams spręsti.

• Biurokratiškumo Lietuvoje šiais laikais kiekvienam žingsny su kaupu. Su juo bandoma kovoti, išjuokiant "šluotoj", kitų laikraščių "juokų" skyriuose. Bandoma ir rimtai peikti-barti. Bet biurokratija klesti.

Vienas Literatūros ir Meno ('69—39) bendradarbis konkrečiai pavyzdžiais įrodinėja, kad biurokratizmo mokoma net aukštosiose mokyklose.

"Prieikė", sako, "studentui knygos iš fakulteto skaityklos. Pirmiausia iš jo paprašė skaitytojo pažymėjimo. Deja, studentas, besukubėdamas paliko jį namuose. Jis siūlo įskaityti knygutę — neima. Studento pažymėjimą — netinka, leidimą į bendrabutį — irgi ne! Nė vienu pažymėjimu netiki. Jam pataria nueiti į abonentinį skyrių, sužinoti bilieto numerį. Studentas nueina, o ten — didžiausia eilė. Pastovėjo, pagalvojo, grįžo, pasakė kažkokį numerį ir gavo kelias valandas paskaityti reikalingą knygą". (E.)

• Remontuojama šv. Onos bažnyčia Vilniuje. Jau 60 metų praėjo nuo paskutinio rimtesnio šv. Onos bažnyčios Vilniuje remonto. O ji trapi ir jau suklebė rūpestio globėjams, ypač žemę drebinančio motorinio susisiekimo laikais. Jau praėjusiais metais bažnyčia buvo apipinta pastoliais, ir daugelis jau ėmė nerimauti, ar taip ir pasilik, kada-

VERTINGIAUSIA DOVANA JAUNIMUI

Liukusinė knygos nauja laida R. SPALIO

GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIA

528 puslapiai su 18 iliustracijų, skaitomi su dideliu susidomėjimu. Kaina: \$5.00-kietas virš. \$4.00-minkštas virš. Platina laikraščių redakcijos ir leidėjų Dr. Vydydo Fondas:

MR. R. MERYKS
6650 So. Fairfield Ave.
Chicago, Illinois 60629
(Pridėkite 25c pašto išlaidoms.)

A. Tamošaitienė Saulėraštis (aliejus) (iš parodos "Little Theatre Art Gallery" patalpose Ottawoje, Kanadoje)

gi, išskyrus pastolių sustatymą, dar nematyti jokių darbų. Dabar paaiškinta, kad iš tikrųjų dirbama — atsargiai įsižiūrėta ir planuojama, kaip kur ką taisyti, kad betaisant nesugadintus. Kas tos bažnyčios autorius, nežinoma, bet specialistai spėja, kad jo būta daugiau menininko, negu architekto, kadangi medžiagų atsparumas apskaičiuotas neatsargiai, Centrinio bokšto viršūnė — apie dvidešimt tonų — stovi ant aštuonių plonų stulpelių. Jūs visus dabar reikia permūryti, dvi-

dešimties tonų viršūnės nenukėlus...

Restauratoriai džiaugiasi 1904—1907 metais remontavusiųjų apdairumu: jie paliko plytų atsargą (o plytų šiam pastate vartota net 33-jų pavidalų). Žinoma, sako, tokiame svarbiame reikalui būtų ir dabar pasigamin-ta tinkamų plytų, bet šis labai

NAUJI — PATOBULINTI GERESNI NEI PINIGAI

DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI Į LIETUVĄ

OFICIALIAI PILNAI GARANTUOTI NAUJOS NUPIGINTOS KAINOS

Vneshposytorg labai nupigino visas kamas, jau dabar galiojančios. Tai reiškia, kad su DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ ir tik su DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ, jūs giminės gali pirkti ką jie nori per Vneshposytorg kramtųve iš KUG PIGIAUSIAS KAINAS ir todėl GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKŠCIAU Jūsų giminės tai patvirtins

PATOBULINTAS PATVARKYMAS Išvengimui kai kurių praeitų nesupratimų, DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ dabar išrašomi neto sumoje ir visi komisi, viso 25%, bus priskaitomi Pasakmės šio patobulinto patvarkymo ir taip labai nupigintom kainom Jūs giminės GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ UŽ PILNĄ SUMĄ NEI ANKŠCIAU. Todėl DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ yra geresni nei pinigai, nes su pinigais Jūs giminės negali gauti tokių vertybių. Jūsų giminės, tai patvirtins. Minimumas DOVANŲ PAŽYMĖJIMO yra \$50.00, bet virš to galite sušiti bet kokio sumoj. Siųsdami užsakymo pinigus, prašome pridėti dar 25%. Daugelis tūkstančių žmonių jau yra užsakę DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS savo giminėms per INTERTRADE EXPRESS CORP., o dabar Jūsų giminės bus dar daugiau patenkinti nei anksčiau. Todėl padarykite Jūsų giminės laimingais. Užsakykite Jūsų DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS. Taip pat mes dar priminti, Jūs užsakydami Moskitch automobiliams kol išsibaigs ribotus ju skaičius

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 E. 23rd Street New York, N. Y. 10010

REIKALAUKITE MŪSŲ NEMOKAMO KATALOGO su pilna informacija apie Dovanų Pažymėjimus ir apie patvarkymą dovanų persiuntimui.

keblus rūpestis atkrinta. Ant paliktųjų plytų atrasta Panevėžiuo plytinės ženklų. Ta plytinė ir dabar dar veikia, bet yra skirtumas: "i anų metų plytą gražtas prasibrauti nesugeba, o i dabartinę lenda linksmai ir sparčiai"... Visi reikiami šio gotikos šedevro sutvirtinimai galėsia būti baigti tik ateinančiais metais. (E.)

• Dviejuose Tumo-Vaižganto minėjimuose, Respublikinėje bibliotekoje Vilniuj ir Malaišiuose, Vaižganto gimtajame kaime, atsiminimus apie Vaižgantą pasakojo rašytojai Antanas Miškinis ir Jonas Graičiūnas. (Elta)

— Spalio 1 d. 60 metų amžiaus susilaukė skulptorius Alfonsas Janulis, meno mokyklą baigęs Kaune, 1932 metais, buvęs dailės mokytojas jėzuitų gimnazijoje Kaune. Nuo 1944 metų dėstė universitete, architektūros fakultete, paskui politechnikos institute, kur dabar yra einas profesorius pareigas docentas, statybos fakulteto grafinių darbų katedros vedėjas. Drauge reikiiasi ir kaip skulptorius. Apie tai rašo prof. Stasys Užinskas, ir mini, kad A. Janulis lipdė ir "Oi, kaip gražus, gražus rūtelių daržlis", ir taip pat "Kolūkio melžėjas", "Statybinkė"... Apie baigiamą dailininko K. Šimonio figūrinį portretą sakoma, kad tai visai naujas sumanymas: portretas kuriamas, remiantis liaudies meistrų realistinės medžio skulptūros pasiekimais"... Užinskas kažkodėl varžėsi pasakyti paprastai, būtent, kad Janulis Šimonį nupildė visiškai Rūpintojėlio pozų, tik su knyga ant kelių padėtoji kairė rankoje... (E.)

— Miške anga ažuolas dvišakis. Tos dvi šakos vėl dvišakės. Ant kiekvienos šakos po obuolį. Kiek iš viso obuolių? Atsakymas: — Ne vieno, nes ant ažuolo obuoliai neauga.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 v. v.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Mėtu Certificatų saskaitas Minimum \$5,000.00

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKUS

Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas

5759 So. Western Ave.
Kampus 58th Street
Telefonas — PROspect 8-9533

G E L E S

Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms

GUZAUŠKŲ
BEVERLY HILLS GFIYNIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-8833 — PR 8-8834

REMOKITE "DRAUGA".

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. spalio mėn. 18 d. 7

NAUJI LEIDINIAI

• MOTERIS, 1969 m. liepos rugpjūčio mėn. Nr. 4, Lietuvių moterų žurnalas, leidžia Kanadoje Lietuvių katalikų moterų draugija. Redaktorės: Z. Daugailienė ir N. Kulpavičienė. Skyrus veda: I. Kairienė, E. Kriščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė. Administratorė: B. Pa-bedinskienė. Metinė prenumerata — \$5.00. Adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Canada.

• SKARDAS, 1969 m. Nr. 1. Socialistinės minties leidinys. Leidžia ir redaguoja Skardo ko-

lektyvas — lietuviai socialdemokratai. Išankstinė šešių numerių prenumerata D. Britanijoje — 12 šil., Vokietijoje — 9 markės, visur kitur — 3 dol. Adresas: Skardas, 1 Ladbroke Gardens, London, W. II, Great Britain.

— o —

— Be šunų namai kurti, be vaikų — aidi. (Panevėžiečių patarlė).

— Savi vaikai su sparnais, svetimi — su ragais. (Kamajšiškių patarlė).

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYNS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476-2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYNS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Lituanica Ave. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS

Redaguoja Aleksandras Pakalniškis

Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademinės Prošvaistės",
3948 S. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60632

DARBĄ PRADEDANT

Jau daug metų studentija šio dienraščio puslapiuose turėjo savo skyrių, kuriame galėjo laisvai savomis problemomis rašyti. Buvo aprašomi studentiški įvykiai, iškelti akademiniai klausimai, tilpo ir grožinės kūrybos. Nėra abejonės, kad "Akademinės prošvaistės" buvo laukiamas skaitytojų svečias.

Laikui bėgant, keitėsi šio skyriaus tvarkytojai; juo rūpinosi kolektyvai, o kartais tik paskiri redaktoriai. Todėl ir skyriaus medžiaga nebuvo vienoda — kartais būdavo ir gerų dalykų, bet kartais skyrių tekdavo tik paskubomis surinktais dalykėliais užkaišioti.

Pastaruoju metu "Akademinės prošvaistės" buvo puslapis našlaitis; juo beveik niekas nesirūpino, nors oficialiai ir buvo atskinga Lietuvos studentų sąjungos Centro valdyba.

"Draugo" kultūrinio priedo redaktoriaus paskatintas, sutikau perimti studentų skyriaus tvarkymą. Stebuklų nemanau padaryti, nors, kiek jėgos ir laikas leis, bėdysiu "Akademinės prošvaistės" pagyventi, pajavinti ir pagerinti. Žinoma, visa tai bus įmanoma tik tada, kai studentai

ateis į talką.

Šis studentų skyrius yra skiriamas visiems studentams, neatsižvelgiant į jų pažiūras, organizacinius priklausomumus, bei kitokius įsitikinimus. Užtat mes norime šį puslapį vadinti laisvąja studentų tribūna.

Laukiame straipsnių, reportažų, poezijos ir prozinės kūrybos. Norime, kad skyrius būtų ilustruotas ir fotografijomis. Todėl kiekvienas studentas, kuris tik sugeba rašyti, turėtų tapti šio skyriaus nuolatiniu ir pasižvelgtu bendradarbiu. Nėra būtina, kad vien tik studentai rašytų. Jei rašys jaunesnieji arba jau aukštąjį mokslą baigę, dėsiame visa tai, kas liečia mūsų studentiją. Tačiau laukiame medžiagos ir ne iš akademinio gyvenimo, jei straipsnis yra lietuvių studento parašytas.

"Akademinės prošvaistės" yra ir bus mūsų studentijos langas į lietuviškąjį pasaulį. Kad šis langas būtų šviesus ir didelis, mes kviečiame visus kolegas į darbą. Daug rankų didžią naštą pakeičia, o net ir stipriausias žuolas vienas audroje palūžta.

Aleksandras Pakalniškis, Jr.

Rimtoji ateitininkų studentų stovykloje Rimčiausio (Joana Kuraitė) rimtai rymo ir laukia, kol fotografas ją ramiai bei rimtai berymančią į rėmus įrems.

Užburtas vakaras su Liūne Sutema

Atėjo ruduo, prasidėjo mokslas, ir kartu pradėjo judėti mūsų organizacijos. Spalio 3 d., pas kolegę Dalią Belionaitę studentai santaričiai suruošė poezijos vakarą, kurio pasisekimą užtikrino poetė Zina Katiliškienė — Liūne Sutema. Vieni buvo su jos poezija susipažinę iš Santaros suvažiavimų, kiti iš jos knygų arba literatūros plokštelių, o kitiems tai buvo visiškai naujas išgyvenimas. Sutema yra neornamentuotos kalbos poetė. Ji, kaip ir šiandieninis jaunimas, siekia viską apibūdinti taip kaip yra. Vakarą pradėjo su savo poezijos skaitymu. Skaitė tam tikra eile iš trijų išleistų savo poezijos knygų. Pradėjo su 1955 m. išleista knyga, "Tebūnie tartum pasakoj". Sekė eilėraščiai iš antros, 1962 metais išleistos knygos, "Nėra nieko svetimo", ir baigė pasakojimu savo rinkiniu, "Bevardė žalis".

Jos paprasti, bet tiek daug reikiantys žodžiai, skaitymo būdas, ir patraukli asmenybė yra tokie užkerintys, kad mes tik po kurio laiko įstengėme grįžti mintimis į kolegės Dalios rūšį ir klausytis Sutemos pašnekesio apie moderniąją poeziją. Pradėjo nuo to, kad tokio pašnekesio pradžia gal reikėtų duoti trumpą, aiškų apibūdinimą: kas yra poezija? Ji prisipažino negalinti tai atsakyti. Prieš keletą metų ji labai aiškiai žinojo, kas yra poezija. Tai yra literatūros forma, kuri sujungia gražias mintis, gražius jausmus ir judesius, ir ritmišką ir (dažniausiai) metrišką kalbą. Tačiau jau šiandien jai tas paaiškinimas nebeteikia. Ji mums negalėjo trintis sakiniams apibūdinti, kas tai yra, kas jos klausytojus užburia ir kuriam laikui labai glaudžiai suburia. Ji pati tai labai stipriai jaučia, tik tai yra per gilus, per asmenišką jausmas, kad ji išreikšti žodžiais. Ji visais savo pojūčiais tačiau atskiria poeziją nuo to, kas nėra poezija, taip kaip ji lengvai atskiria gražią padarytą plastikinę gėlę nuo tikros, iškirstą paukštį nuo gyvo, vaškinių manekėnų nuo gyvo žmogaus.

Naujų poezijos srovių buvo visada, tad, anot poetės, kalbame ne apie naująją, o apie šiandieninius vaiznius.

D. Or.

Grupė stovyklavusių Clevelando akademiku skautų vėlavos nuleidimo metu. Prie vėlavos: M. Jokubaitė ir A. Rukšėnas. Toliau matyti iš kairės: M. Cruzdytė, R. Kubiliūnaitė, J. Petraitytė, D. Orantaitė.

Nuotr. A. Kavaliauskas

Clevelando akademikų skautų stovykla Pensilvanijoje

Rugšėjo mėn. pabaigoje Clevelando akademikų skautų "Šatrijos Raganos" draugovė surengė savaitgalinę būriavimo stovyklą prie Pymatuning ežero, kurioje dalyvavo Korpl Vytis, jūrų skautai, bei svečiai iš Clevelando ir kitur. Stovyklos viršininkė buvo draugovės pirm. D. Orantaitė. Programa stovykloje buvo įdomi ir įvairi. Korpl Vytis pirm. Algis Rukšėnas skaitė paskaitą apie lietuvių partizanų. A.S.D. narė Ramunė Kubiliūnaitė pravedė diskusijas apie profesijas, kuriose dalyvavo vyresnės ji akademikai skautai. Korpl Vytis narys Šarūnas Lazdinis skaitė įdomią paskaitą "Mėnulio pasiekimai ir raketos". Po šios paskaitos sekė gyvos diskusijos.

Smagų vakarinį laužą su dainomis pravedė Milda Jokubaitytė, o po laužo sekė tautiniai šokiai, kuriems vadovavo Jūratė Petraitytė.

Stovyklos šeiminiuke buvo įrengta Novjokaitė, kur visi ska-

ninę poezija. Aptarus poezijos sroves nuo 1945 metų, tema nukrypo į vienos iš tų srovių pagrindinį elementą — tikrovę, realybę. Čia kilo diskusijos. Vieni tyrinėjo, kad kiekvieno žmogaus tikrovė yra skirtinga, kad ne tie patys dalykai visus žmones paveikia. Poetė su tuo sutiko, bet taip pat pridėjo, kad mes visi išgyvename vieną pagrindinę tikrovę, tik visi kitaip ją interpretuojame. Vieni pripažįstame, o kiti neigiamo.

Poetė prašant, savo poezijos paskaitė ir visus ją sudomino du jauni žmonės iš mūsų tarpo. Tai buvo Eglė Juodvalkytė ir Algis Dirda. Poetė džiaugėsi, išgirdusi čia pradedančius poetus.

Pasibaigus pašnekesiui, diskusijoms ir klausimams, visiems prašant, poetė dar paskaitė savo eilėraščių ciklą "Vigilija", išspausdintą Metmenų 17 numerioje.

Taip ir pasibaigė oficialioji dalis šio užburiančio vakaro, kuriuo su mumis pasidalino Liūne Sutema. Toliau buvo galima privačiai su pačia poetė pasikalbėti.

Susipažinome, susižavėjome, ji paliko mums savo žodžius ir atsiminimus apie gražią praleistą vakarą, o pati iškeliavo vėl į savo Niekėno Žemę.

Šio vakaro išvada: Pamatyti ir pajusti kitą pasaulį, nereikia varžyti LSD. Reikia tik pasikviesti į savo tarpą poetę.

Jūratė

PRANEŠIMAI IR NEPRANEŠIMAI

— Akademikų skautų Chicago skyriaus nariai ruošiasi savo dvidešimties metų skyriaus veikimo minėjimui. Minėjimas planuojamas lapkričio mėn. 9-tai dienai "Golden Age" restorane.

— Spalio 30 iki lapkričio 1-mos dienos Dainavoje įvyksta Studentų ateitininkų sąjungos metinis suvažiavimas, kuriame renkama nauja Centro valdyba, pristatoma nauja metinė programa, kalbama apie kitais metais įvykstantį Ateitininkų kongresą.

— Studijuojantiems studentams:

Mokslininkų suvažiavimas įvyksta Chicagoje Padėkos dienos savaitgalį.

— Nestudijuojantiems studentams:

Bene tuo pačiu metu, kiek galima sugaudyti iš visų vėjų, Chicagoje (o gal ir Las Vegas, nes niekur oficialiai dar nebuvo pranešta) turi įvykti Lietuvių Studentų sąjungos suvažiavimas. Žinoma, čia tik kalbos, ir ar jis įvyks yra tikrai abejotina. Tiek nėra abejotina, kad studentai Chicagoje susirinks patriuškauti. Mat, ir čia vėl tik kalbos, atrodė kad LSS Centro valdyba konkretnesnes programas kaip išgėrims ir pasilinksminimus neplanuoja.

Apie gaidžius, pragaro virtuves ir t. t.

Pradės aušrelė aušti, pradės gaidžiai giedoti. Ir t. t. ir t. t. Ir t. t.

Norėtusi čia popieriuje tuos žodžius dainuote išdainuoti, taip pat, t. y., su tokiu pat ūpu, su tokiu pat jausmu, kaip, kad jie buvo išdainuoti Tabor Farmoje, norisi surikti kaip gaidys; visus iš miego prikelti, visiems leisti žinoti, kad kažkas tikrai nepaprasto (jei jūs leisite man tokį banaliai skambantį žodį panaudoti) nutiko.

O kas? — Santaros-Sviesos suvažiavimas.

Kada? — Tada, kažkada rugšėjo mėnesio pradžioje (ar tai buvo rugpjūčio mėnesio pabaigoje)? — Laikas tikrai yra reliatyvus).

O kur? — O ten...

Kodėl? — Todėl... ir...

Šiaučius kriaučiui yla dūrė, yla dūrė ir t. t. ir t. t.

Bet tikrai (jei jūs prileisite, kad tikrumas tikrai yra) buvo ir kur kas daugiau.

Taip pradėjus šią trumpą (taip planuota) korespondenciją, tikriausiai atbaidžiau visus skaitytojus. Ir gerai; dabar galiu vienas sau rašyti, nesibaimindamas, tuvais?

Kad čia ar žodelis bus ne vietoje, ar sakiny, ar iš vis ne vietoje ši korespondencija.

Iš tiesų, tegaliu rašyti tik apie paskutinį stovyklos savaitgalį, nes tik anksti šeštadienio rytė iš Chicago "nykščiu" ten atvažiuavau. Įėjęs per stovyklos vartus, tuoj pastebėjau mažas žmonių grupes įvairiose vietose. Jie stovinėjo ir kažką — ar tai būsimąją ar buvusiąją paskaitą diskutavo. Niekas niekur neskubėjo, kaip įprasta matyti stovyklose, kadangi čia nebuvo griežtos tvarkos; galėjai į programą eiti, galėjai ir neiti.

Mano manymu, tėra verta rašyti tik apie tai, kas atmintyje liko, o neliko, tai tikriausiai nebuvo nė verta atsiminti. Didžiausią įspūdį man padarė latvio poeto paskaita. Iš tikrųjų pasakius, ji pakėlė man nuotaiką. Mano amžiaus draugams artėja laikas, kada yra tikrai sunku pasirinkti: ar vėčiau likti samoningais lietuviams, ar pasyviais, geriau Amerikos visuomene besidominčiais lietuviams, ar iš viso nelienuvais?

Iš klausius to latvio paskaitos apie "Hell's Kitchen", New York'e buvusią latvių poetų susibūrimo vietą, ir sužinojus, kad ne tik lietuvių, bet taip pat ir latvių, bei kitų tautybių žmonės, veikia ir kuria savo tautos kultūrinės vertybės užsienyje, susidarė įspūdis, kad ir man ir mano draugams to pabėgėlių visuomenėje yra vietos ir yra verta dirbti ir kurti. Niekada savo gyvenime nebuvau susipažinęs su kitų tautybių, ypatingai baltų, veikla išsivijoje. Žinojau, kad kartais lietuvių su estais ir latviais sueidavo pasportuoti, bet kad jie veiklūs, taip kaip ir lietuvių, to tai nežinojau. Kažkodėl, nors anas latvis apie tai nė nekalbėjo, pasidarė man idomu sužinoti kaip ir ką kitų tautybių išsivijai veikia.

Ta šeštadienį stovykloje taip pat vyko simpoziumas, kuriame buvo aptariamas žodis "avangardiškumas". Atmintyje daug ko neliko, gal todėl, kaip minėjau, kad neverta buvo atsiminti. Vienas dalykas vis dėlto paliko netvirtą mano galvą. To simpoziumo moderatorius nuolat vartojo žodžius "fenomologiškas", "disadvantažas", ir t. t. Žinoma, žodį "fenomologiškas" sunku, jei iš viso galima, išversti. Bet "disadvantažas"?

Vakare buvo kūrybos vakaras. Savo kūrybą skaitė rašytojai K. Almenas, K. Ostrauskas, A. Landsbergis ir kiti. Man geriausiai patiko šių trijų darbai. Almenas labai įdomiai vystė kažkokį Poniatovskį, ar Čartoriskį ir panašų šeimynines bėdas bei vedybų klausimus. Visai panašiai ir taip pat įdomiai kaip ir jau anksčiau jo išleistoje knygoje "Upė į rytus, upė į šiaurę".

K. Ostrauskas ir A. Landsbergis paskaitė ištraukas iš savo naujos, taipgi dar nespausdintos kūrybos. Tiesiog pyktis ima, kai pamatai, kad žmonės taip puikiai gali parašyti, o tuo tarpu patys tik kažkokias nesąsomenas po dvidešimt perrašymų įstengti parodyti (kaip pavyzdžiui ši korespondencija).

Buvo jau kalbėta apie gaidžius ir pragaro virtuves, dabar tereikia užbaigti su "ir t. t." Tad lieka pasakyti, kad po literatūros vakaro stovyklautojai dainavo, šoko ir t. t. ir t. t.

Jaunius

Pagrindinė dabarties studentijos problema

DR. A. RUPANIWIECZ

(Vertimas)

Pagrindinė problema su kuria dabartinė studentija susiduria yra, tiesioginiu būdu pris klausimo priėjus, gan problematiška ir jos išdava yra visa eilė kitų problemų bei klausimų. Atsižvelgiant į faktą, kad šita nudėvėta ir visai bereikalingai diskutuota problema (juk aiškiai senoji generacija kalta) šiame straipsnyje visiškai nebus nagrinėjama, ir, iš tikrųjų pasakius, absoliučiai nebus minima, noriu tęsti pradėtą nesąsomenas su ištrauka iš Maironio eilėraščių:

Lietuviais esame mes gime, Ir lietuviams turime mes būt. Savaimė aišku, mieli kolegos ir tautos bičiuliai, kad šie žodžiai, ir taip pat kas antras (jei ne kiekvienas) žodis, šito pseudonalinio rašinio kontekste, kaip miltas grūdą galvoj ir akyse, auga. Anot James Joyce knygos "Ulysses". Be to ir Kafka knygo-

je "Die Verwandlung" tą patį iškelia.

Žodžiu variant (gal padauginime tą žodį iš poros šimtų), mums, susipažinusiems su šiais poetais, grūdais galvoje ir rašytojais, turėtų būti aišku, kad ši straipsnį reikia mesti šiukšlyną. Žinoma, jei ši popierių kitam tikslui galite panaudoti, malonėkite...

Gyvenime paprastai yra dvi alternatyvos. Todėl ir šito straipsnio atžvilgiu yra taip pat dvi alternatyvos. Antroji alternatyva būtų testuoti iš šio straipsnio skaitymą. Kadangi jūs, mielas (o gal ir nemielas, kaip aš pagaliau galiu žinoti?), nutarėte išskirti šias banalijas, tai ir aš jų rašymą kentėdamas tęsiu...

Analitinio egocentriškumo bei kleptomanizmo pradai mūsų tau toje at-

(žiūrėk 11 psl.)

Šis skyrius skirtas akademikams, studentams, ir... būsimiems studentams. Iš kairės: Harvardo universiteto dekanas, Filosofijos fakulteto vedėja Princeton, ir Berkeley filozofas profesorius susitinka dvidešimt metų prieš joms įvykstant tas vietas.

● Vilniaus universiteto kieme pradėjo veikti teatras po atvirą dangum. Teatras taip ir vadinamas: Vilniaus universiteto kiemo teatras. Pirmas spektaklis iš tikrųjų buvo literatūrinis — muzikinis koncertas, ir vadinosi "Inauguratio", nes jis buvo surengtas mokslo metų pradžiai. Po to jau dukart buvo vaidinta Vydūno penkių veiksmų tragedija "Pašaukio gaisras" ir A. Liobytės "Kuršo bėglys", "Septynių pavėslus melas, juoko ir kančių misterija", kuri žadama vaidinti net keturis kartus.

Anagnet su skambiomis deklaracijomis atidarytas Jaunimo teatras kažkaip tylomis išnyko iš akiračio. Jis buvo "pamestinukas", neturėjo patalpų ir nepavyko jam niekur padoriai prisiglausti. (Panašioj padėty buvo atsidūręs prieš 35 metus ir Kaune veikęs Jaunųjų teatras, bet tada jis palaipsniui išsilojo į Valskybinį dramos teatrą Kaune, Šiaurliuose, Klaipėdoje). Šis naujas Vilniaus "off Broadway" bandymas susirado "patalpas", iš kurių gal niekas nevarytu, išskyrus šaltą rudens ir žiemos orą. (E)

● Disertacija apie Čiurlionio kūrybą. Spalio 10 d. Vilniuje, Mokslų akademijos bibliotekos patalpose, Vytautas Landsbergis (architekto V. Landsb.-Žemkalnio sūnus) gynė menotyro kandidato disertaciją tema "M. K. Čiurlionio kompozitoriaus kūryba".

— Vyrras šiandien, vaikas auksinis, o vyrras vis brangesnis. (Varėniškių patarlė).

— Iš patalpos gražuolio nebūsi atpa. (Šiaurlių patarlė).